

De tandem...

In het augustusnummer van het blad MV-NU van de Mariëburgvereniging besprak Lambert van Gelder de onlangs verschenen 'missiebrief' van onze bisschoppen *Getuigen van de hoop die in ons leeft*. Ik was benieuwd naar zijn reactie. Mij trof zijn constatering, dat dit schrijven al na enkele maanden volkomen in vergetelheid is geraakt. Volgens Van Gelder ligt dit aan de brief. Geen eigentijdse, enthousiasmerende vertaling van het 'missionaire'. Of het moet zijn, dat 'de nieuwe evangelisatie' gezien moet worden als 'belangrijkste missionaire beweging van de éénnentwintigste eeuw'. Waarin die precies bestaat en hoe aan te pakken - daarvoor, zeggen de bisschoppen, geen pasklare antwoorden te hebben. Dit document dus maar prijsgeven aan vergetelheid?

Mijns inziens mag deze brief niet in vergetelheid raken. Omdat - zoals ik deze brief lees - onze bisschoppen er méér in zeggen dan ze mogelijk eigenlijk wel willen. Ik kom er uitdrukkingen en passages in tegen, die hoopvolle perspectieven openen voor een andere kijk op de toekomst van geloof en kerk. De bisschoppen hebben het geschreven, - kunnen er op aangesproken worden. Ik lees, dat het christendom geen statische organisatie, maar volop in beweging moet zijn. Zoals de eerste christenen moeten wij 'mensen van de weg' zijn en als Emmaüsgangers onze mistroostige verhalen door Jezus laten wegnemen. (p. 2-3) Een hoopvol getuigenis: 'Als wij ons alleen inspannen om wat er in het verleden was te behouden, kan er geen nieuw leven in de kerk groeien.'

(p. 6) Ook worden er 'zelfbewuste katholieken' gezocht en zijn in parochies 'vuurhaarden' nodig. (p. 5)

Deze uitspraken moeten gekoesterd worden als uitnodigingen om vrijmoedig en weerbaar te spreken als 'zelfbewuste gelovigen'. Dit kan leiden tot een eigentijdse invulling van de 'nieuwe evangelisatie', van een kerk en een geloof, niet vast geplakt 'aan wat was'. Denken over toekomst 'dwingt soms tot het maken van andere keuzes'. (p. 6) De visie op toekomst is daarbij bepalend. Zelfbewuste gelovigen hebben daar zeker hun ideeën over...

De laatste bisschoppelijke missiebrief *Een nieuw missionair tijdperk* stamt uit 1974. Om het 'nieuwe' te typeren, gebruikten de bisschoppen toen het beeld van een tandem. Wereldwijd gezien zaten tot dan toe westerse missionarissen aan het stuur; de anderen reden mee. In de nieuwe tijd 'zitten de jonge kerken steeds meer aan het stuur; de missionarissen achterop en zij trappen mee.' (p. 5). Brengt de missiebrief van 2006 ook een plaatsverwisseling op de tandem? Hebben degenen die tot nu toe aan het stuur zaten te scherp naar rechts gestuurd, waardoor gelovigen - achterop - vielen en gekwetst raakten? Zou deze brief er toch van getuigen, dat zich bij ons eenzelfde soort rolverschuiving zou kunnen gaan voltrekken: zelfbewuste gelovigen aan het stuur en de 'geestelijke leiders' een poosje achterop en meetrappen ...

P.L.

Zegenwens

Dat je handen
vol vrede zijn,

je voeten
de goede kant op gaan,

je ogen
licht en donker zien,

je oren in
de stilte God verstaan.

Dat je stem
met elke nieuwe klank

de oude wereld
kleur en inhoud geeft,

je hart altijd plaats
voor liefde heeft.

Zij zo door God gezegend.

*Afscheidsviering
Clazien Pulles
Eindhoven 25 juni '06*

September 2006

Met deze Roerom vangt de éénnentwintigste jaargang aan. Op hoop van zegen een nieuw jaar in! Wij doen ons best; God de rest, die daarbij wel op de medewerking van velen rekt! In de redactie twee veranderingen. Ben Verberne kan niet langer vanuit de vuurlinie werken, maar wel vanaf de zijlijn blijven meedoen. Franck Ploum heeft voor een jaar toegezegd. Welkom en hopelijk blijft hij. U mist in deze Roerom een bijdrage van Rob van der Zwan en Louis de Mast. Maar die zien we terug. Hoe moet het verder met geloof en kerk? Die vraag wordt de komende jaargang vaker gesteld en we hopen op reacties uit het veld (10). Er zijn kostbare mensen overleden (7.17); er is afscheid genomen (18). De religieuzen krijgen terecht ruim aandacht (12.14) en er start een serie over heiligen (23). Verder is er zoveel meer, dat het hier niet allemaal te vermelden valt.

De redactie

Nieuws-, service- en communicatieblad voor mensen betrokken bij kerk en samenleving.

Redactie:

Olaf van Amelsvoort, Nel Beex-Roos, Franck Ploum, Pieter Reesink, Peer Verhoeven, Marcel Zagers

Medewerkers:

Marieke van Baest, Toon van Beek, José van Blanckenburgh-Wijnen, Paulien van Bohemen, Nel van Drie, Frans van Hattum, Joost Koopmans, Piet Leenhouders, Louis de Mast, Cees Remmers, Huub Schumacher, Gérard van Tillo, Nico Tromp, Cor Versteeg, Rob van der Zwan

Vormgeving:

Ad van Beurden, Tilburg

Uitgever:

Stichting 'De Roerom' is gevestigd te 's-Hertogenbosch. KvK 's-Hertogenbosch 5 41083196.

Stichtingsbestuur:

Leny Bastiaanssen-Verhoeven, Tilburg; Jan de Beer, Geldrop; Mebius Brandsma, Waalre; Ton Burger, 's-Hertogenbosch; Denis Hendrickx, Tilburg; Cees Remmers, Hilvarenbeek; Marlies Scheepens-van Dijk, Tilburg; Bart Verreijt, Soest; Hans Waagemakers, 's-Hertogenbosch; Peter Wouters, Berkel-Enschot

PR-Commissie:

Leny Bastiaanssen-Verhoeven; Jan van den Boom; Mebius Brandsma; Ton Burger; Hans Heymeijer

Verschijnt:

Tienmaal per jaar. Prijs € 20,00; buitenland € 30,25

Redactie- en administratie:

De Roerom, Bredaseweg 202 B, 5038 NK Tilburg; Tel. (013) 545 58 00; Fax (013) 545 57 97; Kopij via E-mail: redactie@deroerom.nl

Banken:

Fortis Bank, Tilburg nr. 26.48.19.950; Postbank nr. 3406513

Redactie-secretarie:

Nel Beex-Roos
E-mail: redactie@deroerom.nl

Abonnementen-administratie:

Truus Kuipers
E-mail: adm@deroerom.nl

Internet:

http://www.deroerom.nl

Productie:

Van Beurden Graphics, Postbus 4150, 5004 JD Tilburg; E-mail: vbg@becos.nl

ISSN 0921-5468

Brieven

Redactie

Frans Stokkermans

Via jullie website lees ik met groot genoegen uw artikel over Frans Stokkermans. Na zes jaar - Frans-Stokkermans-verdieping of verslaving? - is het geweldig leuk om nog een stukje 'geschiedenis' via een onverwachte invalshoek te lezen in uw artikel. Blij dat u waardeert dat de spullen van Frans en het verhaal erachter tentoongesteld worden. Hoop net als u dat de tentoonstelling door velen bezocht gaat worden. Overigens is de collectie veel groter dan hetgeen te zien is in Venlo. Ik heb inmiddels meer dan honderd gereedschappen teruggevonden; op de meest onverwachte plaatsen! Wellicht heeft u de expositie bezocht en dus ook de film hierover gezien. Misschien ook leuk materiaal voor een vervolgartikel. Indien u daarop wilt ingaan, kunnen we op dit moment echter geen afspraak maken, aangezien ik reageer vanaf mijn vakantieadres. Ik ben zeker bereid om over enige tijd hierover met u iets af te spreken als u dat wilt.

Op dit moment zou ik u willen vragen of het mogelijk is vijf exemplaren van deze Roerom te mogen ontvangen. Natuurlijk om mijn collectie volledig te houden, maar ook omdat de familie van Frans en het museum zoveel mogelijk verzamelen van hetgeen er gepubliceerd wordt. Ik kom ze na mijn vakantie persoonlijk ophalen. Alvast bedankt voor de moeite en zeker voor het mooie artikel over Frans! Vriendelijke groeten,

Dianne Merks

Kerstgroep gevraagd

Een verzoek. Sinds eind vorig jaar ben ik werkzaam als geestelijk verzorger in een woonzorgcentrum voor ouderen te Eindhoven - *Wilgenhof* bij de St. Joriskerk. Hier wonen ouderen op verpleegafdelingen, in de verzorging en zelfstandig. Ik ben voor de kapel van het woonzorgcentrum op zoek naar een kerstgroep met even-

tueel een kerststal. De kapel neemt voor de bewoners een belangrijke plaats in als plek om te vieren, te rusten, een kaarsje op te steken of om zo maar even stilte om zich heen te hebben. Ik ben op zoek naar een beeldengroep van ongeveer 30 centimeter hoog. Wellicht is er onder de lezers iemand die mij daaraan kan helpen. Misschien is er een parochie die een groep 'over' heeft? Geld om een nieuwe groep te kopen is er niet. Vandaar deze oproep. Weet u iemand of heeft u zelf een kerstgroep voor onze kapel, neem dan contact met mij op: 06-44454346, e-mail: liesbeth.eijsbroek@home.nl of bel het woonzorgcentrum (040) 214 83 00.

Liesbeth Eijsbroek, Eindhoven

Recht zetten

Als kersverse abonnee op uw blad wil ik reageren op een mijns inziens storende fout of vergissing, waarop ik stuitte bij het doorbladeren en hier en daar lezen in De Roerom van juni 2006. Graag neem ik aan, dat de tekeningen op blz. 8 en 9 van Piet van Tuijl zijn, maar de twee gedichten zijn dat niet. Die staan beide in de dichtbundel *Gebeden in de ark* van Carmen Bernos de Gaszold, vertaald door Roel Houwink, uitg. Ambon 1980 ISBN 90 2630 485 4. Bovendien staat in het eerste gedicht een storende fout: *rots* i.p.v. *rust*. En ik lees graag verder in De Roerom! Dank voor uw moeite. Vrede en alle goeds. Ik raad u aan de dichtbundel aan te schaffen. De moeite waard!

Magdalena, franciscanes
M.A.J. van den Ende,
Wijchen-Alverna

Naschrift

Piet van Tuijl heeft in zijn toegestuurde kopij heel netjes en volledig de bron van de teksten bij de tekeningen vermeld. Ook, dat hij bij het verfraaien van zijn tekeningen hulp heeft gekregen. Piet treft geen blaam; wij zijn wat slordig met zijn kopij omgegaan.

Bedankt voor de attente reactie.
Peer Verhoeven

Verzoek

In 2004 is *Gedachtenisprentjes, Geschiedenis, Vormgeving, Functies* uitgegeven. Vele duizenden lezers hebben het gekocht. Er zijn heel veel vragen hierop binnengekomen: 'niet compleet', 'waarom dit of dat niet vermeld?' Ik speel met het idee om t.z.t. een breder georiënteerd boek uit te geven, maar daar heb ik de hulp van de lezers bij nodig. Tot nu toe is mij gemeld over zo'n dertig verschillende functies van prentjes. De vraag is: Wie kan mij helpen aan: devotie-, heiligen-, doop-, vormsel-, huwelijk-, communie-, priesterwijding-, jubilea-, professieprentjes; prentjes uitgegeven bij vertrek naar de missie, retraite, parochiële missieweek, bedevaart, uit vriendschap; gebedsprentjes. Zandloper-, hostie- of stikprentjes, haarprentjes, rouwspelkaartprentjes, aflat- en groepsprentjes, litanieën, noveën, Onze Vader- en weesgegroeptprentjes; Stille Omgang. Mogelijk nog meer! Al deze onderdelen wil ik in een nieuw boek in het kort met afbeeldingen beschrijven. Vooral in het Brabantse en Limburgse heeft het fenomeen 'prentjes' in de jaren 1930 tot 1955 een rol van betekenis gespeeld. Nog geen boek heeft hieraan aandacht besteed. Vriendelijk dank. Portokosten worden eventueel vergoed; ook ruilen is mogelijk.

Frans Pluijmaekers
Jhr. v.d. Maesenstraat 57,
6336 VB Hulsberg;
(045) 405 18 72

Kalender 2007

De Oxfam Novib kalender 2007 is uit. Prijs incl. porto € 25,90.

Oxfam Novib, Antwoordnummer 10710, 2501 WB 's-Gravenhage; (070) 342 16 21, www.oxfamnovib.nl

De geest een vrije vogel

Peer Verhoeven

Naar ons wordt verzekerd doet De Roerom er goed aan om ook in de komende jaargang inhoud en karakter van pagina 3 te handhaven. We doen ons best om zinnige teksten te schrijven en deze aan wie erom verlegen zit door te geven.

Geen huismus

De geest, Gods geest, tijdgeest is geen huismus achter dicht geschoven gordijnen en gesloten deur, - geen gekooide kanarie of opgehokte duif. De Geest is een trekvogel die gaat naar hier en overal, - een vrije vogel die de ruimte zoekt, neerstrijkt waar wat mensen bezielt aan het licht komt, ideeën worden uitbroed, plannen gemaakt en in daden omgezet, - waar behoeften bevredigd en gekweekt worden. (Meditatie Open Kerk Pinksteren 2006)

Wat ze zoeken

Vele mensen in onze tijd voelen een leegte in hun leven en zoeken zin en bezinning.

Ze vergaren her en der wat van hun gading is; gaan de reli-markt op.

Ze zoeken een stille plek, een afgelegen kapel of klooster, iemand die meeloopt en luistert, -

maar kloppen nauwelijks aan bij de erkende vindplaatsen; melden zich daar niet.

Is de taal er te oud en belegen; wordt er te stellig beweerd en voelt dat als een aanslag ?

Kerk of veldkapel

Elia ontwaarde - zo staat in 1 Koningen 19 - God niet in storm, donder en bliksem, aardbeving of vuur, maar in een zachte bries die hij voorbij voelde gaan. God presenteerde zich niet als een machtige, geweldige, schokkende en verzengende kracht, maar als een milde nauwelijks hoorbare bries. Eerder een fluistering dan een schreeuw, eerder een streling dan een vuistslag; eerder in zwijgen dan in overdonderen. Dit spreekt hedendaagse mensen aan. Geen grote woorden, zeker-weten-wetten of verplichtende dogma's. Bijna automatisch en spontaan keren zij zich af van stellige beweringen en pertinente zekerheden. Mensen van deze tijd zijn heel bescheiden waar het gaat om het diepe Mysterie van het leven naam te geven of zijn wil en wet te omschrijven. Wellicht voelen velen zich hierom momenteel minder thuis in kerken waar zoveel over God wordt geproclameerd en voelen zij zich

wel aangesproken door een veldkapel, waar niets gezegd wordt, maar de stilte sfeer ademt, een ontstoken kaars een vlammend gebed is en dat momentje rust grond onder de voet geeft - alsof Hart en Horizon van het leven boven komt. (Meditatie Open Kerk Helvoirt 12-08-'06)

Wijselijk!

Er zijn vele sluipwegen om je verantwoordelijkheid te ontlopen, af te schuiven.

Er zijn vele mogelijkheden om je geweten te sussen, buiten spel te zetten.

Er zijn vele kanalen waarlangs je gods water over gods akker kunt laten lopen.

Gevraagd

Mensen gevraagd die hun hart tegenover wie of wat dan ook eerlijk, openlijk durven luchten. Mensen die zeggen wat hen echt aan het hart gaat.

Mensen gevraagd die, geletterd of ongeletterd, zelf hun koers bepalen, tegen stroom op durven. Mensen die hun geweten niet uit handen geven.

Mensen gevraagd die niet slaafs gehoorzamen of 'wijselijk' hun mond houden, niet alles op z'n beloop laten. Mensen van hoog tot laag die voluit zichzelf durven zijn.

Gebed

(naar Dag Hammarskjöld)

Gij ons ver te boven en toch één met ons in ons aanwezig -

dat allen U zien ook in mij; dat ik U een weg bereid en dankbaar denk aan alles wat me is gegeven -

dat de nood van anderen me niet ontgaat en dat Gij mij bewaart in Uw liefde zoals Gij wilt dat ik allen in mijn liefde bewaar.

Een spoor trekken door het groes
(© Foto: Peer Verhoeven)

Gedacht, gebeden

Om de lucht die we ademen het licht dat we zien, - om het glogen van de morgen schemer en rust van de avond - proef het leven gegeven en wees elkaar nabij.

Om het brood dat we eten samen breken, met allen delen, - om het water dat we drinken de dorst die we mogen laven - deel het leven gegeven. en wees zwak en ziek nabij.

Om de aarde die ons voedt het onderdak dat we hebben, - om het wonder dat we beleven het visioen dat we koesteren - eerbiedig het leven gegeven en wek vertrouwen bij elkaar.

Meer vrede

Geven en delen stemt meer tot vrede dan hebben en nemen.

Luisteren en aanhoren stemt meer tot vrede dan beweren en beleren.

Zorgzaam zijn en dienen stemt meer tot vrede dan bazig de scepter zwaaien.

Religiestudies

Gérard van Tillo

De Theologische Faculteit van de Nijmeegse Radboud Universiteit is per 1 september jl. opgesplitst in twee faculteiten: de oude Faculteit Theologie en een nieuwe Faculteit Religiewetenschappen. Waarom?

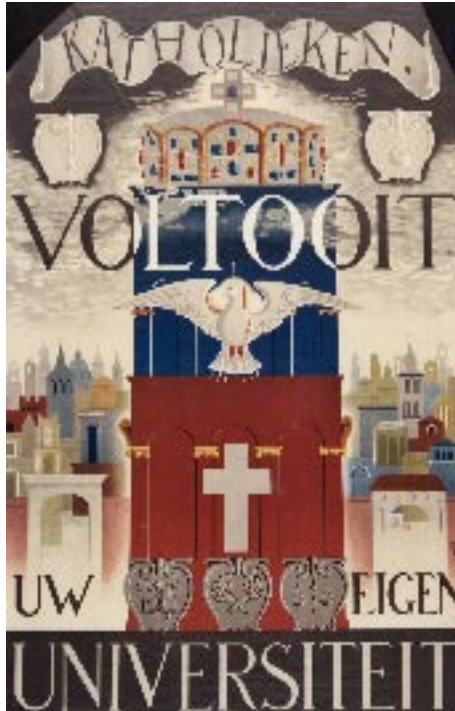
In de nieuwe faculteit zijn de vroegere opleidingen Religiestudies en Spiritualiteit ondergebracht, alsmede het Onderzoeksinstituut voor Religiewetenschappen en Theologie. Deze nieuwe faculteit gaat zich richten op de studie van de wereldgodsdiensten en nieuwe religieuze stromingen. De oude Theologische Faculteit concentreert zich op de studie van het christendom vanuit het christelijk geloof, waarbij men zich wil houden aan de kerkelijke regels. De nieuwe Faculteit der Religiewetenschappen staat hier los van en kan zich overgeven aan vrije wetenschapsbeoefening zonder directe binding aan geloofsnormen.

Voorgeschiedenis

Het Nijmeegse besluit tot opsplitsing van de Theologische Faculteit komt niet lang nadat de Nederlandse bisschoppen hun voornemen kenbaar maakten de opleiding tot pastoraat in Utrecht te willen concentreren. Dit met een concessie aan de Theologische Faculteit Tilburg, waar een opleiding tot het categoriaal pastoraat gevestigd mag blijven. Dat de fusie van de theologische opleidingen van Nijmegen, Tilburg en Utrecht voor wat Nijmegen betreft is afgeketst, wordt meer begrijpelijk vanuit het gegeven, dat Nijmegen voor de opleiding van pastores gepasseerd is. Van de zijde van Nijmegen werden als redenen genoemd, dat men de fusieconstructie te complex vindt en men vreest voor een te grote kerkelijke controle. De recente geschiedenis heeft geleerd, dat aan een universiteit een afdeling Religiestudies wordt gevestigd als de Theologie er tanende of in gevaar is. Dit laatste is in deze tijd van secularisatie een vertrouwd beeld geworden. Een nieuwe afdeling Religiestudies trekt meer studenten, die meestal ook wel theologische programma's volgen. En als de Theologie aan een universiteit wordt opgeheven, kan een deel van de docenten onder de vlag van Religiestudies verder gaan. Een bijkomend voordeel is, dat een afdeling Religiestudies onttrokken is aan kerkelijke inmenging en controle.

Amsterdam

Aan de Universiteit van Amsterdam zijn na opheffing van de Theologie verschillende docenten van die opleiding ingedeeld bij Religiestudies. Het is tekenend dat de afdeling Religiestudies daar in het leven geroepen is, toen in de jaren tachtig een Beoordelingscommissie namens het Ministerie de Amsterdamse Theologie te licht had bevonden en adviseerde de the-

'Katholieken voltooit uw eigen universiteit' (© Katholiek Documentatie Centrum, Radboud Universiteit)

ologische opleiding op te heffen. Hieraan is toen geen gevolg gegeven. De opheffing volgde pas, toen de Amsterdamse Theologie buiten de boot viel voor de opleiding van predikanten voor de Protestantse Kerk Nederland, waardoor de toestroom van studenten begon te stagneren. In deze fase heeft de opleiding Theologie van de UvA nog een beroep gedaan op de Vrije Universiteit te Amsterdam om samen te werken, in de hoop zo te overleven. Dit verzoek werd toen door de VU van de hand gewezen. Pas na de opheffing van de opleiding Theologie aan de UvA was de Amsterdamse School, exponent van de UvA-theologie, welkom aan de VU, omdat toen de studenten bij de VU konden worden ingeschreven en daar zouden afstuderen, wat de nodige subsidie in het laatje brengt. Dit is daar nodig, omdat ook de VU niet door de PKN was aangewezen voor de opleiding van haar predikanten. Hierbij heeft de vrijzinnige theologie aan de VU een rol gespeeld. Toen de christelijke God door de verlichte VU-professoren uit de serie geschreven was, is Zijn plaats ingenomen door Allah en is aan de VU een imamoopleiding gevestigd. Later is daar nog een opleiding in de Pinkster-theologie aan toegevoegd. Zij verkopen dit alles graag als een vooruitziende blik, multiculturele belangstelling, totale oecumene en klan-

tenservice, maar het was ook eenvoudig een kwestie van brood op de plank.

UTP

Nog een andere vluchtweg werd gekozen door de toenmalige Universiteit voor Theologie en Pastoraat (UTP) te Heerlen, die in haar nadagen begon met het Open Theologisch Onderwijs. De oorspronkelijke bedoeling hiervan was, dat er iets zou blijven als de UTP onderuit zou gaan. Maar open theologisch onderwijs moet uit haar aard landelijk georganiseerd zijn en oecumenisch worden opgezet, zodat daar meerdere universiteiten bij moesten worden betrokken. Hierdoor heeft dat initiatief geen rendement opgeleverd voor de UTP. De oplossing waar uiteindelijk voor gekozen werd was, dat de UTP zou fuseren met de toenmalige Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN) en daarvan een dependance zou worden voor Limburgse studenten. Maar die kwamen nauwelijks opdagen, zodat de UTP als dependance van Nijmegen na enkele jaren ter ziele ging. Overigens was dit al vanaf het begin te voorzien, maar de overname bood de KUN op dat moment de nodige voordelen, waarvan de toename van het aantal studenten het belangrijkste was. Eerder speelde dit ook een rol bij de overname van de Amsterdamse Katholieke Theologische Faculteit door die van Utrecht.

Radboud

Nu Spiritualiteit en Religiestudies van de Nijmeegse Theologische Faculteit zijn afgesplitst en deze faculteit geen erkende ambtsopleiding meer is, is de vraag of deze opleiding op den duur zal standhouden. In feite bevindt deze faculteit zich nu in dezelfde positie als de UvA-Theologie in de periode waarin zij geen bevoegdheid meer had om de ambtsopleiding voor de PKN te verzorgen. Het verleden heeft geleerd, dat de klassieke kerkgebonden theologie vooral gekozen wordt door studenten die een kerkelijk ambt ambiëren. Studenten met interesse in het verschijnsel religie kiezen eerder voor Religiestudies, eventueel in combinatie met Theologie. De opheffing van een opleiding is altijd een pijnlijk proces dat veel angst en onzekerheid met zich meebrengt. De Nijmeegse theologen die in de oude Theologische Faculteit werkzaam zijn, doen er dan ook verstandig aan na te gaan, of en hoe zij zich bij een onverhoopte opheffing van hun faculteit kunnen invoegen in de nieuwe Faculteit Religiestudies. Als de vroegere Theologische Faculteit inderdaad niet levensvatbaar zou zijn, lijkt het in ieder geval verstandig de consequenties daarvan te trekken voordat er medewerkers wegens hartklachten moeten worden opgenomen in het Radboud Ziekenhuis.

Opening tussen de wolken

Marieke van Baest

De cultuur en de beschaving van het Oude Egypte zijn mijn eerste liefde en nog steeds een grote passie. Enkele aspecten van levensbeschouwing en geesteshouding van deze beschaving, breng ik in de columns van dit nieuwe Roeromjaar ter sprake.

Toen ik tien was, moesten mijn amandelen geknipt worden. Door allerlei vervelende complicaties moest ik daarna behoorlijk lang het bed houden. Keelpijn was niet mijn favoriet. Maar het voordeel was wel dat ik nu de hele lieve dag lang kon liggen lezen, zonder dat ik naar buiten gestuurd kon worden om te spelen. Groot voordeel... Vóór die tijd al had ik op een gegeven moment een boek in handen gekregen van C. Wilkeshuis *De boog van de farao*. Een meeslepend avonturenverhaal over de jeugd van farao Amenhotep II (1438-1412 voor Christus). Het verhaal gaat over trouw en vriendschap, maar ook over verraad en vergeving. Ik lees en herlees het en raak volkomen verloren aan Egypte. Zoveel houd ik van juist dit boek, dat ik het op een gegeven moment grotendeels van buiten kende. Nog jarenlang heeft mijn verbijsterde moeder het schriftje bewaard waarin ik, terwijl ik aan het genezen was, de eerste tien hoofdstukken woordelijk heb opgeschreven; alsof ze van mijn eigen hand zijn, alsof ik er zelf bij ben geweest. Onze huisarts is zelf een liefhebber van oude beschavingen en bovendien een man met een eigen bibliotheek, die we bij ons thuis niet hebben. Hij vindt het prachtig dat ik zo geboeid ben geraakt door het Oude Egypte en begint mij van zijn eigen boeken te lenen. Ik lees en lees en lees alles wat ik maar te pakken kan krijgen. Ook de literaire werken die bewaard zijn gebleven en de mythen en godenverhalen waarin de levensvisie

van de Egyptische beschaving ligt uitgedrukt. De literatuur van het Oude Egypte ken ik daarom al veel en veel langer van zelf lezen, dan de teksten van de Schrift. Want - zoals het goede katholieken toen betaamde - hadden wij thuis geen bijbel, alleen een bijbelse geschiedenis. Wanneer ik jaren later zelf de Schriften begin te lezen, ben ik blij verrast omdat ik her en der van alles herken dat ik al eerder onder ogen gekregen heb. Hooglied, Psalmen, Spreuken, Wijsheid. Allemaal herkenbaar geïnspireerd door en gebaseerd op oud-Egyptische teksten. De Hebreëen hebben kennelijk niet alleen hun vege lijf meegenomen toen ze uit Egypte wegtrokken!

In het verhaal van *De boog van de farao* staat ergens een kort citaat uit een heel oud gedicht. Het wordt uitgesproken door de vader van Amenhotep, de oud geworden veroveraar Thoetmosis III, die een van de 'Napoleonfarao's' van de Egyptische geschiedenis is geweest. Thoetmosis citeert - in de 15^e eeuw voor Christus al - uit een oeroud gedicht. Het fragment is mij altijd bijgebleven. De rust en de vrede van een bedaarde ziel, die de nabije dood als vriend verwelkomt omdat de dood doorgang is naar een nieuw leven van vreugde en menselijke geneugten. Jaren later ben ik er achter gekomen, dat de strofe van Thoetmosis ontleend is aan het derde gedicht uit de reeks *Gesprek van een levensmoede met zijn ziel*, rond 2200 voor Christus geschreven door een dichter die niet meer met naam bekend is. Deze oude Egyptische gedichten komen in hun levensgevoel sterk overeen met het levensgevoel dat spreekt uit mijn geliefde bijbelboek Prediker. In zijn geheel - en door mij vanuit een Engelse uitgave vertaald en herdicht - gaat het zo:

*Heden staat de dood voor mij –
als een zieke ben ik, die genezen is,
zoals wanneer je weer buiten wandelt
na een ziekbed.*

*Heden staat de dood voor mij –
als de geur van myrhe,
zoals wanneer je niet hoeft te roeien
in de bries op het water.*

*Heden staat de dood voor mij –
als de geur van lotusbloemen,
zoals wanneer je een feestmaal geniet
op de oever van de rivier.*

*Heden staat de dood voor mij –
als een begaanbare weg,
zoals wanneer een man uit de oorlog
terugkomt in zijn huis.*

*Heden staat de dood voor mij –
als een opening tussen de wolken,
zoals wanneer een mens begrijpt
wat hij eerder nog niet kon inzien.*

*Heden staat de dood voor mij
als het verlangen naar weerzien
zoals wanneer iemand thuiskomt
nadat hij vele jaren
heeft doorgebracht in gevangenschap.*

De volle waarheid

Nico Tromp msc

de geest zal u en mij geleiden
geleidelijk met milde macht
zijn stille komst zal mij verblijden
met lieflijk licht in droeve nacht

hij voert mij naar de volle waarheid
die ik nog niet verdragen kan
zo brengt hij aan de openbaarheid
wat vlees en bloed niet vatten kan

de geest zal ons de wegen banen
die streven naar een nieuwe tijd
wij zullen samen verder gaan en
toekomst vinden in verbondenheid

de geest zal u en mij versterken
zo lang de meester verre is
zijn macht zal in ons werken
in duister druk en droefenis

Grondlijnen van een godsbeeld

Huub Schumacher

Huub Schumacher reist een Roerom-jaargang lang door 'godsbeeldenland'. Hij wil de verschillende landschappen zien en het godsbeeld van de moderne mens beter in het vizier krijgen. Misschien ontstaat daardoor meer inzicht in diens gedrag ten aanzien van bijvoorbeeld de kerk.

Mensen hebben met het woord 'god' al heel wat uitgehaald. Nu eens stopten ze er dit in, dan dat en vervolgens weer wat anders. Blijkbaar leent het woord zich daarvoor. Iemand mag en kan het vullen met wat hij of zij op dat moment bij 'god' voelt, als ze maar kunnen velen dat een ander er wat anders in doet.

God Adonai Allah, Vragen over de drie grote religies, KBS/VBS; € 22,50. info@rkbijbel.nl (zie pag. 21)

Feit en ervaring

Verrassend dat god zich leent voor meerdere, soms tegengestelde, vullingen. Bij een boek gaat dit bij voorbeeld niet; het is en blijft een boek en geen zak chips. Dit komt, omdat een zak chips en een boek tot de orde van de objectieve werkelijkheid behoren, tot de wereld van dingen en feiten. Bij god kan het, omdat die behoort tot het domein van de ziel, de ervaring, de beleving. Het zijn twee verschillende niveaus van bestaan: iets in de winkel zien liggen en vinden dat het buiten koud is. Soms verdragen mensen het niet, dat iemand een andere vulling aan god geeft dan zichzelf. Ze vergeten, dat god en dus ook het godsbeeld tot de orde van de ziel, de ervaring, de beleving behoren en niet tot de objectieve werkelijkheid. Verwissing van deze twee niveaus is zeer wel denkbaar. En dit kan problemen geven; grote zelfs.

Voorzichtig

Daarom drukken godsdiensten zoals jodendom, christendom en islam hun gelovigen op het hart voorzichtig te zijn met

definitieve vullingen voor god. Voordat je het weet ben je met een eigen maaksel bezig en word je - onder meer in de bijbel - geconfronteerd met venijnig en hartgrondig leedvermaak. 'Hun beelden zijn zilver en goud, maaksel van de handen van een mens. Ze hebben een mond maar spreken geen woord, hebben ogen maar zien niet... hun voeten, ze kunnen niet gaan; hun kelen, zelfs geen gemurmel.' (Psalm 115,4-7)

Deductief en inductief

Tot op vandaag is het voor de godsdienstwetenschappen een vraag in welke vorm godsgeloof begonnen is. Begon het met geloof in een 'super' god? Verschenen er daarna goden en godinnen op het toneel die wat dichterbij de beleving van mensen stonden, - bij wie ze houvast vonden voor het leven van alledag? Is het er dus deductief, van boven naar beneden, aan toe gegaan of andersom, inductief, van beneden naar boven? Begon het met velerlei goden en godinnen van dichtbij; maakten die plaats voor wat hogere, verder afstaande goden, en verbleekten die weer door de uitstraling van een enige en allerhoogste god? Wie het weet mag het zeggen.

Van boven af

Godsdienstwetenschapper Wilhelm Schmidt (1912) houdt het op deductie. Kijkend naar de hindoes zou dit wel eens kunnen. Met hun hoge verre godheid Brachman blijkt al gauw niet te leven. Shiva en Vishnoe dringen zich voor. Die zijn dichterbij. Maar gelovigen willen méér. Ze laten goden trouwen en kinderen krijgen. En zoals het bij de mensen gaat, zo lopen er in de godenwereld in een mum van tijd zóveel kleinkinderen rond, dat elk hindoegehucht wel een god of godin heeft.

Drietrapsraket

In de bijbel gaat het er duidelijk inductief - van beneden naar boven - aan toe. De bijbel begint niet in de lucht, maar bij de grond. En dé grondervaring is het Uittochtgebeuren, het bevrijdende handelen van Mozes uit de dwingelandij van Egypte (rond 1250 voor Chr.). Dáárin ervaart men een kracht die groter is dan Mozes zelf. Die kracht moet God zijn. Vanuit die goddelijke tornado vangt men ook zijn naam op: 'Ik zal er zijn voor jullie'. Enkele eeuwen later (8^e en 7^e eeuw) wordt die kracht, hun God, ook de God van de andere volken. Weer later, in en na de Ba-

bylonische ballingschap (6^e en 5^e eeuw), moet hun God, die ook de God van andere volken is, de God van hemel en aarde zijn. Het ging als bij een drietrapsraket!

Markant en vertrouwd

In dit beeld, deze vulling van God is de verhouding tussen God en wereld te vergelijken met een schilder en zijn schilderij. Van alle kanten ademt het schilderij de schilder; hij zit er helemaal in. Toch zijn ze niet identiek. Geen schilderij zonder schilder, maar ook geen schilder zonder schilderij. Geen mens zonder God, maar ook geen God zonder mens. Uitdrukkelijk als tweeheid zijn ze één.

Ook de vertrouwelijkheid tussen God en mens is tekenend voor dit godsbeeld. God is roepend op zoek naar de mens (Gen. 3,8). Mozes streelt Hem om zijn boosheid te sussen (Ex. 32,11). En Ezechiël laat God zijn vondelingetje Israël wassen met water en het bloed afspoelen (Ez. 16,9). Béélden, rechtstreeks uit de ziel, om de overrompelende ervaring van Gods nabijheid bij benadering te verwoorden.

Beweeglijk

In het Nieuwe of Tweede Testament wordt deze God van verbondenheid en vertrouwelijkheid letterlijk beweeglijk vlees en bloed. Niet te geloven. Er is iemand van wie omstanders vol verbazing zeggen: 'Jezus... daar gaat god!' Het klinkt als de titel van een boek, - dit is het ook: geschreven door Jürgen Zink. Ze ervoeren Jezus uit Nazaret als 'een mensenleven door God getekend', - weer een boektitel: van de hand van Wiel Logister. Hij was hun godsbeeld in vlees en bloed. Als je Jezus door de tekst ziet heen bewegen, zie je iemand die zelf stappen terug doet uit respect voor de ander, zodat deze voor kan gaan. Hij is blij om het anders zijn van die ander en wil dat bevorderen. 'Zie de mens', het wezen dat ruimte maakt voor de ander, zodat deze groeien kan! In de ervaring van die beweging hebben omstanders God ervaren. 'Daar waar vriendschap is en liefde, daar is God'.

Voor de leeuwen

Begrijpelijk dat Jezus op de zenuwen werkte van hen, die mensen eronder willen houden en daar baat bij hebben. Ze martelden deze tekening van God en sloegen hem aan een kruis. En zijn volgingen, voor wie hij juist daardoor en daarna meer dan ooit leefde, waren voor overheersers en onderdrukkers net zo irritant. De leeuwen in het Colosseum hadden aan deze 'vervolgtekeningen' van God de klauwen meer dan vol.

Toon Verbruggen overleden

Redactie

Zaterdag 22 juli is pastoor Verbruggen overleden. Toon Verbruggen werd 21 april 1917 te Schijndel geboren. Op 7 juni 1941 is hij priester gewijd. Hij kreeg achtereenvolgens benoemingen als kapelaan te Leeuwen, Boxtel, Tilburg en Valkenswaard. In 1964 werd hij pastoor van de Lidwinaparochie te Best en bleef dit tot zijn emeritaat in 1982. Donderdag 27 juli 2006 is hij op het St. Odulphuskerkhof aldaar begraven.

Jaren lang heeft Toon Verbruggen onder de schuilnaam *Sientje van Mierikshoven* als pront 'Brabants wêfke' in de Sint Jansklokken en later in De Roerom gestoeid met de moderne tijd. Hij bediende zich van een mengeling Brabants/Nederlands van eigen makelij. Hij is er al die jaren in geslaagd zich voor zo goed als iedereen achter zijn schuilnaam verborgen te houden. Toen *Sientje* enkele jaren geleden stopte met 'haar' bijdragen aan De Roerom bleek pas, hoe moeilijk het is iemand te vinden die serieuze zaken op een wat kolderieke manier kan verwoorden; en dit jaar op jaar. De Roerom is Toon Verbruggen veel dank verschuldigd. We laten hier de tekst van zijn gedachtenisprentje volgen, een gedicht uit zijn kapelaanstijd in Valkenswaard en een bezinningstekst. De ondertekening met *A. Ve.* heeft weer dat speelse dubbele wat we van hem gewend zijn. Toon ruste in vrede.

Gedachtenisprentje

*'In de glans van uw licht
laat rusten, o Heer,
die Gij uit het tijdelijk leven
naar het vaderhuis hebt overgebracht.'*

Met zijn heengaan zijn wij een gelovige en blijmoedige medemens kwijt geraakt. Hij was pastoor, zingend en met zwier. Hij genoot van liturgie vol wierook en gezang. Bezit in welke vorm dan ook, deed hem niets, maar met des te meer belangstelling volgde hij de groei van de prei en de tomaatjes in zijn minuscuul tuintje in de pastorietaan en later in de bloembak op zijn terrasje. Want zijn afkomst uit het boerenbedrijf heeft hij nooit verloochend, al bekende hij dat hij daar nooit echte werkhanden had opgelopen. Hij volgde de ontwikkelingen in kerk en samenleving

Sientje op vakantie

met belangstelling maar tegelijk op afstand; het verleden gaf hem meer voldoening dan het heden. Onder het pseudoniem 'Sientje van Mierikshoven' beschreef hij jarenlang eigenlijk zichzelf, steeds met de nodige zelfspot, want hij beseftte maar al te goed dat het verleden niet terug zou komen en dat was ook niet wat hij wensete, want zijn aangeboren gevoel voor betrekkelijkheid zorgde voor openheid naar opvattingen en gebeurtenissen zonder er zelf midden in te gaan staan. Behalve bij zijn familie pakte hij in vele woorden zijn inzichten ook uit binnen een bescheiden vrienden- en vriendinnenkring.

Hij haalde graag herinneringen op uit zijn kapelaanstijd, maar zijn hart had hij toch vooral verpand aan de Lidwinaparochie en dat bleef ook zo toen hij allang met emeritaat was gegaan. Toen kreeg hij wat meer tijd om tegen zijn computer te schaken en op de tv te speuren naar iets interessants. Dan kwam hij meestal toch uitsluitend bij de sport uit.

De teruggang van zijn lichamelijke conditie met het groeien der jaren bedrukte hem niet. Hij bleef luidruchtig enthousiast over kleine dingen zoals zijn roestvrij stalen middagmaaltje, een enkel flesje wijn voor vele dagen en een tochtje naar de land- en tuinbouw van zijn neven en nichten. Alleen die laatste dagen waren zwaar; voor het levenseinde was hij allang klaar. Met hem mogen we er op vertrouwen dat hij in Gods eeuwig Vaderhuis is opgewacht als een welkome nieuwe bewoner.

(R.J. Schreurs smm)

Mijn naam

Veel moede mensen spoeden zich 's avonds langs mijn raam.
Ze zien me in het lamplicht
doch kennen niet mijn naam.

Soms is mijn venster duister
waarlangs de mensen gaan.
Dan heeft men in de avond
geen weet van mijn bestaan.

Veel mensen spoeden
zich langs mijn eenzaamheid.
Ik kan het slechts verdragen
in 't raam der eeuwigheid.

A. Ve.

Ingestuurd door
Els Cornelesen

Toon Verbruggen bij afscheid van De Roerom in 2002

Het altijd andere

Het is plezierig om dicht bij een stad te wonen. Dan kun je er gemakkelijk eens uit. Iedere zondag beleven we bij ons een uittocht. De jongelui trekken in lange slierten naar de stad. Het is weer eens iets anders. De mensen in de stad denken er net zo over. Die zakken graag eens af naar ons dorp. Dan zie je een exodus in omgekeerde richting. In ons dorp is wat meer lucht en ruimte en ... het is weer eens iets anders.

Ik vind het erg typisch, dat wij mensen, altijd iets anders zoeken. Kinderen willen graag groot zijn. Nozems willen voor vol worden aangezien en oudere mensen willen er graag jeugdig uitzien. Als je werkt, wil je graag vakantie hebben. Als je vakantie hebt, wil je graag beter weer hebben of verder van huis. Als je goed weer hebt, is het weer te warm ...

Onder de vakantie trof ik mensen, die heel veel kilometers gemaakt hadden. Echte schrokkers. Ze hadden er 5000 gedraaid. Nu lagen ze stil. Ze willen ook wel eens een dag niet rijden. Dat is weer eens iets anders onder de vakantie. Ook heb ik bergbeklimmers gesproken. Ze hadden een berg genomen van 3000 meter. Je zou denken, dat ze nu wel tevreden waren. Neen, ze gingen er nu een veroveren van 3800 meter. Wonderbaar is dat; we zoeken altijd iets anders. Datgene wat we hebben of de plaats waar we zijn, bevredigt ons niet. Een kunstenaar heeft gezegd, dat ons hart te groot is voor deze wereld. Dat begin ik te geloven. De wereld is erg groot. Maar ons hart is nog groter. Daaraan kun je zien, dat het geen mensenwerk is. We zoeken altijd het andere. Misschien kan ik beter zeggen: we zoeken altijd de Andere.

A. Ve.

Vanuit welk evangelie leeft de kerk?

Franck Ploum

De discussie over de liederen en het werk van priester/dichter Huub Oosterhuis is in volle gang. Op zichzelf niets nieuws, want spanning tussen de officiële kerk en Oosterhuis is er al jaren. Nu Oosterhuis steeds meer bekendheid krijgt bij het grote publiek, lijkt het conflict echter groter dan ooit. Franck Ploum over de discussie tussen Huub Oosterhuis en de bisschoppen.

In de wijze waarop een aantal Nederlandse bisschoppen over Huub Oosterhuis spreekt is een grote onhandigheid en verlegenheid te bespeuren. Het spreken is ook niet altijd even fatsoenlijk en soms zelfs denigrerend. Wanneer Kardinaal Simonis, na de uitvaart van Prins Claus, op televisie gevraagd wordt naar zijn mening over de preek van Oosterhuis, spreekt hij over 'deze man'. Bisschop Wiertz heeft het in *Trouw* over 'genoemde dichter' en 'zijn liedjes'. Het lijkt, of ze de naam Huub Oosterhuis niet meer over hun lippen krijgen. Blijkbaar weten ze zich geen raad met de aantrekkingskracht die Huub Oosterhuis op veel christenen heeft.

Ongelovige?

De discussie over de liederen van Oosterhuis - voor het eerst publiekelijk opge-
laaid bij het bezoek van Paus Johannes

Huub Oosterhuis *Godweet komt het goed*
Rainbow Pocketboek nr. 800 ISBN: 90 4170 595 3
Prijs: € 7,95

Paulus II aan Nederland - is opnieuw aangezwengeld door een briefwisseling tussen bisschop Wiertz van Roermond en een parochiaan over de 'Oosterhuis-vrije' liedbundel *Laus Deo*. Opvallend in

deze briefwisseling is de bewering van de bisschop, dat Oosterhuis niet meer in Christus gelooft. Deze conclusie trekt hij nadat Oosterhuis aangegeven heeft, dat er een buitenkerkelijke kerk zou moeten ontstaan en dat hij zichzelf ver verwijderd heeft van de christelijke kerken. Is geloven in Christus dan niet mogelijk buiten de christelijke kerken? Daarmee zou christen-zijn wel heel erg beperkt worden tot geïnstitutionaliseerd geloven.

Zonder kerk

Inmiddels laat zo'n tachtig procent van de gedoopte christenen al decennia lang zien dat ze heel goed zonder kerk als instituut kunnen leven. Onder hen bevindt zich een heel grote groep diep gelovige en spirituele mensen, die hun christen-zijn in woord en daad gestalte geven en waarmaken. Pastores die over de eigen kerkmuren heen durven kijken, komen deze mensen overal tegen. Ze zijn te vinden op plekken waar het pastoraat zich niet beperkt tot de puur sacramentele bediening en aandacht heeft voor de binnencirkel.

Wat mensen missen

Dat bisschoppen de afnemende kerkelijkheid betreuren, is te begrijpen. Maar dit is vooral een gevolg van de spanning tussen veel kerkelijk denken en de geloofsbeleving van mensen. Bisschop Wiertz zegt in *Trouw*, dat 'mensen willen weten wat de wereldkerk leert, in een taal die daarbij hoort'. Steeds meer mensen hebben echter geen enkele boodschap aan de leer van de kerk, maar willen weten vanuit welk evangelie de kerk leeft. Het is precies dit waarin iemand als Oosterhuis slaagt: mensen opnieuw in contact brengen met de rijkdom van de Schrift. Hij koppelt Jezus, de Christus, niet los van zijn joodse wortels en hij schat Oude en Nieuwe Testament op even grote waarde. Dat doet hij in zijn overwegingen en gebeden en dat doet hij zeker in zijn liedteksten. Precies dit wordt door veel mensen node gemist in de wekelijkse kerkelijke vieringen. Het is vaak niet meer dan het 'afdraaien' van een ritueel, met teksten die geen enkel raakvlak meer hebben met het dagelijkse leven.

Het mysterie raken

Bisschop Wiertz heeft gelijk wanneer hij zegt dat de huidige generatie open staat voor het mysterie en dat ze vaak de taal missen om het onder woorden te bren-

Uit Uw hemel zonder grenzen

Uit uw hemel zonder grenzen
komt Gij tastend aan het licht
met een naam en een gezicht
even weerloos als wij mensen.

Als een kind zijt Gij gekomen
als een schaduw die verblindt
onnaspeurbaar als de wind
die voorbijgaat in de bomen.

Als een vuur zijt Gij verschenen
als aan ster gaat Gij ons voor
in den vreemde wijst uw spoor
in de dood zijt Gij verdwenen.

Als een bron zijt Gij begraven
als een mens in de woestijn.
Zal er ooit een ander zijn
ooit nog vrede hier op aarde?

Als een woord zijt Gij gegeven
als een nacht van hoop en vrees
als een pijn die ons geneest
als een nieuw begin van leven.

gen. Vanuit de pastorale praktijk is dit ook mijn ervaring. Het is echter niet de oude en onverstaanbare taal van de kerk waarop ze zitten te wachten, maar wel de taal die een brug slaat tussen het mysterie en hun eigen leven. In die zin kun je veel vinden van de gezangen van Huub Oosterhuis, maar niet dat ze het mysterie wegpoetsen, zoals bisschop Wiertz beweert. Als er één religieuze dichter is die de juiste metaforen en beelden voor het mysterie van geloof en leven weet te vinden, dan is hij het. Als je met Pasen mag kiezen tussen Penning de Vries of Oosterhuis, dan lijkt me de keuze niet echt moeilijk. Vrome rijmelarij is iets anders dan religieuze poëzie.

*Alleluja, Komt met vrouwen naar het graf
het graf is leeg, de steen eraf
vertelt het voort en weest niet laf.*
(Pater Penning de Vries in *Laus Deo* 866)

*De dode zal leven,
de dode zal horen: nu leven.
Ten einde gegaan
en onder stenen bedolven
dode, dode sta op!
Het licht van de morgen*
(Huub Oosterhuis in *De Steppe zal bloeien*)

Wat het mysterie betreft zijn de teksten van Oosterhuis de laatste jaren nog veel sterker dan die uit de begintijd. Hij poetst onbegrijpelijke taal niet weg, dicht geloofstaal waarvan je elke zin moet herkauwen en doorleven, om uiteindelijk elk woord

te voelen en dat wat er geschreven staat te gaan doen in je levenspraxis.

De kloof

Precies hier zit ook de kloof tussen de beleving en de betekenis van de eucharistie, zoals de officiële kerk die ziet en de visie van Huub Oosterhuis. Oosterhuis zegt terecht dat de eucharistie in de katholieke traditie te vaak onschadelijk wordt gemaakt. Dit heeft mijns inziens niet eens zo zeer te maken met de vraag of je wel of niet gelooft in de transsubstantiatie, maar veel meer met het feit dat de kerk te eenzijdig de nadruk legt op de verering, de aanbidding en het offer van de eucharistie. Eucharistie vieren is veel meer en mag zich niet hiertoe beperken.

Gedachtenis aan Hem

Het vieren van eucharistie heeft geen enkele waarde, wanneer we niet beseffen dat het ook gaat om de gedachtenis aan Hem, die in Gods Naam solidair was tot in de dood. Zonder die herinnering wordt het een loos ritueel en halen we de angel eruit: de radicale opdracht tot het doen van gerechtigheid. Wie deelneemt wordt medeplichtig, wordt deelgenoot, verplicht zich tot solidariteit. Eucharistie is zeker dankzegging, maar wel met vergaande consequenties. Consequenties die ons verplichten om in navolging van Hem politiek, sociaal, maatschappelijk en persoonlijk keuzes te maken. Keuzes die gerechtigheid bevorderen, menswaardigheid verankeren en die zo het Rijk Gods

dat Hem voor ogen stond, vestigen. Zo eucharistie vieren vraagt om herbronning en herlezing. Het vraagt om de Schrift op de krant te leggen en te spiegelen aan het leven van mensen van vandaag. Het vraagt niet om uitleg van de kerkleer, maar om een zoektocht naar antwoorden op de vraag: 'In dienst van welk evangelie wil ik als kerk staan en aan wiens Woord wil ik mijzelf, ook als kerk, ondergeschikt maken?' Veel liederen van Huub Oosterhuis kunnen bij deze zoektocht inspireren en richting geven. Alleen al daarom mag je hopen dat zijn liederen tot in lengte van dagen zullen klinken in het hart van de kerk én in het hart van de wereld. 'God weet, komt het goed.'

Geworteld aan de bron

Stuurgroep Leerhuis & Liturgie

Vorig seizoen heeft in het parochiecentrum Sint-Maarten te Veldhoven het tweede project *Leerhuis & Liturgie Brabant* plaatsgevonden. De Stuurgroep heeft besloten het project in het nieuwe seizoen voort te zetten.

Leerhuis & Liturgie is bedoeld om mensen uit de wijde omtrek de gelegenheid te bieden de wortels van hun christelijk geloof te herontdekken en te voeden. Het biedt jong en oud de gelegenheid op zoek te gaan naar een eigentijdse vorm van geloofsverdieping en geloofsbeleving.

Vieren en leren

Het project bestaat uit vieringen en leer-

huisavonden. De liturgische vieringen worden gehouden op zondagmorgen om 11.00 uur in parochiecentrum Sint-Maarten, Heibocht 10 te Veldhoven en wel op 29 oktober, 26 november en 25 december 2006 en 28 januari, 25 februari, 8 april, 29 april en 27 mei 2007. Een zestal vieringen wordt telkens tien dagen eerder ingeleid en voorbereid tijdens leerhuisavonden op donderdagavond 19 oktober en 16

november 2006 en 18 januari, 15 februari, 19 april en 10 mei 2007. De leerhuisavonden zijn van 19.00 uur tot 21.30 uur in genoemd parochiecentrum. Voor deze avonden wordt een bijdrage gevraagd van € 6,- per avond.

Te horen en te zien

Tijdens de eerste avond - 19 oktober 2006 - leest Huub Oosterhuis voor uit zijn boek *Hier aanwezig, een leerdicht over Jezus van Nazaret*. Daarbij worden originele illustraties van Geertrui Charpentier getoond.

Het *leerhuis* is een oeroude joodse instelling waar mensen zich gezamenlijk buigen over de Schrift en vragen naar haar actuele betekenis. De leerhuizen en vieringen worden voorbereid door de Stuurgroep *Leerhuis & Liturgie Brabant* met medewerking van de exegeet Alex van Heusden van de Stichting *Leerhuis & Liturgie Amsterdam*.

Informatief

Mensen die belangstelling hebben kunnen zich aanmelden bij Wiesje Verkooijen, State 64, 5509 NX Veldhoven of per e-mail: Wiesje.Verkooijen@xs4all.nl; (040) 254 96 16. Voor informatie kunt u terecht bij Marjon Starrowsky, tel. (040) 254 34 53 of per e-mail starrowsky@tiscali.nl

Het project *Leerhuis & Liturgie Brabant* kan financieel ondersteund worden door een gift over te maken op giro 6930463 t.n.v. de Stichting Sint Maarten te Veldhoven.

Hoe moet het verder?

Peer Verhoeven

Abdij van Berne

18 oktober 14.30 u. Berne-kringzaal: Emilio Barros over Dom Helder Camara; 2, 16, 30 okt. 20.00 u. Sprekende monniken.

Abdijstraat 49, 4573 AD Heeswijk; (0413) 29 92 99 (Frank Kazenbroot); gastenbroeder@abdijvanberne.nl

Hof van Lof

22 en 30 sept.: Rondleiding; 23 en 28 sept. van 14.00-16.00 u.: Scharrelmiddag; 9 nov 9.30-15.30 u.: Liturgisch Bloemschikken (Advent). (073) 642 10 56 di t/m zat 9.00-12.00 u.; hackenth@worldonline.nl

Boskapel

25 sept. 20.00 u.: Het Oude Testament, wortel van christelijk geloof; 3 okt. 20.00 u.: God en mens; 9 okt. 20.00 u.: Spiritualiteit van Rembrandt.

Graafseweg 276, 6532 ZV Nijmegen; a.c.boskapel@wanadoo.nl (024) 356 18 09 (18.15-19.15 u.)

Raad van Kerken Eindhoven

21, 28 sept. 20.00 u. Ontmoetingskerk: Ethiek, vrede en het leger.

Wegedoorn 16, 5666 AV Geldrop; (040) 286 31 11; rocojess@planet.nl

Dekenaar Veghel

26 sept. 10, 24 okt. 7, 28 nov. 12 dec. 9, 30 jan. 13, 27 febr. 13 mrt. 13.45-16.00 u. Bijbels Leerhuis in Dekenaar Centrum.

Vondelstraat 9, 5462 CS Veghel; (0413) 34 00 22; dekenaarveghe@hetnet.nl

Kerk en Samenleving

11 okt. 20.00-22.00 u., Prinsenhof, Hoofdstraat 43 Best: Voedselbank

C. Jansen, Jan van Riebeeckstraat 10, 5684 EJ Best, (0499) 39 87 41; cja@iae.nl

Het is bijna dagelijks wel ergens te lezen of te horen, dat de belangstelling voor het religieuze onder de mensen toeneemt, maar dat dit zich niet vertaalt in kerkgang of kerklidmaatschap. Ergens strookt de nieuwe religiositeit niet met de bestaande kerkelijke structuren en vormen van godsdienstbeleving. Er lijkt iets, misschien wel heel veel, te moeten gebeuren om de kerk(en) weer vind- en pleisterplaats van religiositeit te laten worden. Een ervaring die boekdelen spreekt.

Velen is het waarschijnlijk bekend, dat de kerken tijdens hun weekendvieringen een vast stramien aan lezingen volgen. Er zijn drie series van drie bijbellezingen, die elk een heel kerkelijk jaar - van Advent tot Advent - bestrijken. Voor elk weekend is er voorzien in een lezing uit het Eerste Testament, één uit de Handelingen van de Apostelen of de apostolische brieven en één evangelielezing. Serie A volgt het evangelie van Matteüs; serie B dat van Marcus en serie C Lucas. Johannes komt slechts zo nu en dan aan het woord.

Bespaar me dit!

Dit jaar is tot de Advent serie B aan de orde en wordt de evangelielezing dus zo goed als steeds uit Marcus genomen. Van de zeventiende tot en met de ééntwintigste 'zondag door het jaar' (juli-augustus 2006) schrijft het lectionarium - lezingenboek - de zo geheten Broodrede uit het evangelie van Johannes voor. Dit is bepaald geen gemakkelijke literatuur. Het verbaasde me dan ook geenszins dat de lector die op de negentiende 'zondag d.h.j.' in ons kerkje het evangelie moest lezen, openhartig zei er grote moeite mee te hebben. Niet vanwege woorden of zinnen, maar vanwege de inhoud. Voor de viering zei hij: 'Bespaar me in het vervolg dit soort lezingen. Wat moet ik ermee en wat kunnen mensen ermee?' Deze vragen komen bij mij meer dan eens op. Deze lector is een trouwe kerkganger en ervaren voorganger. Hij heeft bijbelcursussen gevolgd en is in een groep onder deskundige leiding bezig met zich op de psalmen te bezinnen. Geen gemiddeld kerkganger dus en toch deze vraag naar aanleiding van het evangelie, genomen uit Jezus' Broodrede volgens Johannes (6). Vermoedelijk hebben ook vele predikanten zich bij de voorbereiding van

Oude bijbel op de lezenaar van de preekstoel Oude Kerk Helvoirt. Dominee Th. van Gogh, vader van Vincent en van 1871 tot 1875 predikant in Helvoirt, kreeg deze bijbel in 1872 van zijn broer, kunsthandelaar te Amsterdam.

Jouw weg

Vermoeid en eenzaam; vermoeid, het hart doet zeer. Langs de rotsen sijpelt de dooi. De vingers zijn stom, de knieën trillen. Nu, nu is het ogenblik daar dat je niet mag loslaten. Anderen vinden een rustplaats op hun weg, in de zon waar ze elkaar ontmoeten. Maar dit is jouw weg en het is nu, dat je niet falen mag. Schrei als je kunt; schrei, maar klaag niet. De Weg koos jou. Je mag dankbaar zijn.

(Een tekst van Dag Hammarskjöld die doet denken aan Elia op de vlucht, Jeremia die zijn zending beu is)

die weekendviering afgevraagd: Wat moet ik ermee? En nog meer: wat kunnen de mensen hier nu mee?

Niet te volgen

Op de ééntwintigste zondag door het jaar vangt het evangelie volgens serie B aan met 'In die tijd zeiden velen van Jezus' leerlingen: Deze taal stuit ons tegen de borst; wie is nog in staat naar Hem te luisteren?' Zo valt het evangelie met de deur in huis, maar het is helemaal niet duidelijk, wat of welke taal mensen tegen de borst stuit. Die taal is een week eerder, op de twintigste zondag d.h.j. te horen geweest. Toen ging het evangelie over de verbazing, zo niet ergernis van mensen die zich afvroegen 'Hoe kan Hij ons zijn vlees te eten geven?' In plaats van een wat mildere taal te gebruiken gaat Johannes door met: 'Als gij het vlees van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt gij het leven niet in u.' Wie van de kerkhangers heeft dit een week geleden horen voorlezen en wie zal zich die woorden nog herinneren? Gevolg is, dat het evangelie van de ééntwintigste 'zondag d.h.j.' onbegrijpelijk begint en volkomen in de lucht hangt. Iedere pastor, die zijn gehoor respecteert, zal aan dit voorgeschreven evangelie een samenvatting van of verwijzing naar deze voortekst moeten toevoegen.

Mijn vlees eten

Maar dan nog. Wat stellen mensen zich voor of wat roept het bij hen op, wanneer ze horen

'Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt heeft eeuwig leven ...' De hele uiteenzetting over het vlees van de Mensenzoon eten en zijn bloed drinken begint met de retorische vraag 'Hoe kan Hij ons zijn vlees te eten geven?' Waarschijnlijk wordt hiermee gerefereerd aan Jezus' laatste avondmaal, toen hij met het brood in zijn handen mogelijk gezegd heeft 'Zie, mijn vlees'. Daarmee wilde hij - met een zegswijze eigen aan zijn moedertaal - zeggen 'Dit ben ik met hart en ziel, geheel en al, ten voeten uit.' Wanneer Johannes dit beeld handhaaft en doorzet in 'Wie mijn vlees eet' dan bedoelt hij ook te zeggen: 'Wie geheel in mij opgaat'. 'Vlees' vervangen door 'lichaam' - zoals de Nieuwe Bijbelvertaling anno 2005 doet - lost niets op. Daarmee blijft de werkelijke betekenis van het evangeliewoord even onduidelijk en vreemd, aanstootgevend. Waarom niet gewoon vertalen 'Wie mij eet en drinkt' ?

Uitleggen!

Sommigen rechtvaardigen een onverstaanbare lezing door te wijzen op de preek, waarin een en ander uitgelegd zal worden. Maar een viering is geen leerhuis en de kerk geen collegezaal. Een liturgische viering vormt een spanningsboog, die om meerdere redenen - soms heel banale - knappen kan. Een lezing die niet te volgen is, aanleiding geeft tot misverstand en misschien zelfs afkeer oproept, laat de aandacht en beleving van de vierende gemeenschap verslappen, doet deze mogelijk teniet. De boog is gebroken en de spanning eraf. De toegankelijke en ontvankelijke geest is gevlogen en de uitleg 'komt tweedens'! Een lezing in de liturgie is als een symbool. Je kunt ze beide 'omspelen', maar moeten ze worden uitgelegd, dan deugen ze niet voor het vieren van leven en geloof.

Hobbyisme

Sommige bijbelgedeelten die nu voor de weekendliturgie gebruikt worden, horen eerder thuis in een leerhuis of op een bijbelcursus. Maar ze zijn als liturgische lezing voorgeschreven. Daarmee riskeren de samenstellers van het lectionarium, dat hun voorstel - soms tot vaak - niet gevolgd wordt en dat gemeenschappen hun eigen keuzes maken. Hier loert het gevaar van hobbyisme. Ook de uitdaging om een moeilijke lezing verstaanbaar te 'hertalen' kan dan verdwijnen. De bijbelse boodschap wordt aldus tot enkele 'toppers' gereduceerd. Het gevaar dat iedereen 'zomaar wat doet' is niet denkbeeldig. Dit is waar. Maar in plaats van dit als hobbyisme, willekeur of gemakzucht af te doen, is het beter de hand in eigen boezem te steken. Om mistoestanden te voorkomen zullen de voorgeschreven lezingen aan-

Vanuit het gewelf van de Oude Kerk Helvoirt kijkt dit soort kopjes op volk en voorganger neer.

merkelijk kritischer gekozen en verwoord moeten worden. Soms bekruipt me de gedachte, dat 'Gods woord' zich alles kan veroorloven. Het moet verkondigd worden, hoe het ook klinkt en of het verstaan wordt of niet. Iedereen onderschrijft, dat de sabbat er voor de mens is en niet de mens voor de sabbat. En de Schrift? Is de mens er voor de Schrift of de Schrift voor de mens? Het lectionarium wekt de indruk, dat de Schrift onaantastbaar is en dat de kerkgangers zich in deze alles moeten laten welgevalen. En dit doen ze allang niet meer.

Buitenbijbels

In 1978 schreef T. Roszak - in *Persoon en Planeet*, dacht ik - het volgende. *'In de huidige godsverduistering kunnen we nergens anders te rade gaan dan bij onszelf. In onszelf. Alles wat we hebben verloren terwijl we langzamerhand zijn geworden tot dit verscheurde en innerlijk gekwelde wezen dat moderne mens heet - zoals het visionair vermogen en de kluisenaarsinzet - ontdekken we opnieuw in het diepste van onze eigen identiteit. Dáár en anders nergens. We graven een tunnel naar onszelf door de bodem van de geest, door het nimmer in kaart gebrachte Zelf dat onze andere, naar binnen gerichte kosmos is.'* Hedendaagse mensen willen niet van buiten af medegedeeld krijgen; hen hoeft niets 'verkondigd' te worden. Zij willen 'het visioen' in zichzelf ontdekken, laten opleven, bewust worden. Indien goed verwoord en doorleefd gebracht, zullen bijbellezingen daartoe vaak bijdragen. Maar er zijn ook vele moderne teksten, die helpen 'het diepste van onze eigen identiteit te ontdekken'.

Zo doen de mensen

De praktijk wijst uit, dat waar mensen zelf woorden mogen zoeken om het afscheid van een mens, die hen aan het hart gaat, te begeleiden, meestal uitkomen bij buitenbijbelse teksten. Hetzelfde gebeurt bij huwelijksvieringen. Waar mensen zich aangesproken en nauw bij betrokken voelen, kiezen ze bij voorkeur voor meer eigentijdse lezingen. Is dit geen hint voor de weekendvieringen? Het hoeft niet te betekenen, dat de Schrift uit de christelijke vieringen verdwijnt. Er is veel hedendaagse literatuur, waarin de geest van de Schrift leeft. Een tekst waarin God of Jezus niet genoemd worden kan heel religieus en christelijk zijn. Zo kan ook een buitenbijbelse lezing de bijbelse boodschap bevatten en verwoorden.

Hoe verder ?

Wanneer ik me afvraag 'Hoe verder?' dan komen deze gedachten en ideeën al tijden in me naar boven. De verleidingen die op de loer liggen en het gevaar van willekeur, hobbyisme en modieus gedoe, zijn me voldoende bekend. Wie willen laten horen hoe zij het zien? Voor elk serieus geluid staat De Roerom open.

Je vraagt je af
hoe de mens zal overleven,
wat je daarbij jezelf moet voorstellen.
Een begrijpelijke vraag, maar toch...

Met eigen ogen
zie je dagelijks om je heen
dat alwat je zaait en rust in de grond
door te sterven openbaart wat er in leeft.

Uit wat je zaait, gras of graan.,
groeit heel iets anders dan
het zaad deed vermoeden.

Uit gras groeit geen koren
en uit koren geen gras.
Want alle zaad kent zijn eigen wasdom
zoals iedere boom zijn eigen vrucht.

Zo is het ook met de mens.

Minnetjes en teer,
kwetsbaar en voor korte tijd
komt hij op de wereld.
Als zaad is hij
aan de aarde gebonden.
Maar door te sterven wordt openbaar
wat in hem verborgen ligt :
het nieuwe leven -
hemels, geheeld voorgoed.

1 Korintiërs 15, 35-44 hertaald
door Peer Verhoeven

Assisi aan de Maas

Joost Koopmans

De bijdragen van Joost Koopmans over geprofileerde plekken van spiritualiteit lopen niet parallel met de jaargang van De Roerom, maar met het kalenderjaar. Vandaar dat hij voor dit nummer een gesprek heeft gehad met Sjoerd Hertog, gastenbroeder van het franciscanenklooster in Megen, een stadje aan de Maas, niet ver van Oss.

Sjoerd Hertog is achtenveertig jaar geleden geboren in Schiedam in een katholiek gezin. Op zijn tweeëntwintigste ontving hij de franciscaanse pij. Naast gastenbroeder is hij ook verantwoordelijk voor het Franciscaanse Jongerenwerk.

Geraakt

Sjoerd groeide op in een tijd waarin de Vietnam-oorlog zich afspeelde. Net als zovelen stond hij kritisch tegenover de militaire acties van de V.S. in dat land. En over de kerkelijke houding in dit gewapende conflict was hij teleurgesteld. Als politiek bewuste jongeman ging hij geschiedenis studeren. Daardoor kwam hij ook in aanraking met een stuk kerkgeschiedenis. De spiritualiteit van de Moderne Devotie (14^e eeuw) met het besef van eigen verantwoordelijkheid tegenover God, en leven vanuit de grond van de ziel, sprak hem aan. Hij ging zich verdiepen in Oosterse geschriften en in het Evangelie. Het pakte hem. Maar vooral het werk van de Spaanse mystica Theresa van Avila bracht hem in beroering. In *Kasteel van de ziel* beschrijft ze hoe de mens vanuit de duisternis door alle lagen heen moet dringen naar het binnenste verblijf waar de meest geheime dingen tussen God en de menselijke ziel plaats vinden. Deze mystieke teksten raakten Sjoerd diep. De Bron

werd aangeboord. *Ik zocht Jou buiten, maar Je was binnen in mij*, kon hij Augustinus nazeggen. Zijn zoektocht naar zin en rechtvaardigheid kreeg een religieus fundament.

Franciscaan

'Religieusiteit was voor mij zo'n hecht fundament geworden, dat ik voortaan als religieus door het leven wilde gaan. Eerst ben ik bij de Trappisten gaan kijken. Maar hun kloosterleven is voor mij te besloten. Intuïtief voelde ik aan: je moet het leven in. Ik deed mee met een oriëntatie-weekend van de kapucijnen. De franciscaanse spiritualiteit sprak me aan, maar de kapucijnen waren me te Brabants. Bij de franciscanen vond ik een bepaalde nuchterheid, een *no nonsense* houding die bij me past. Bovendien boden ze met hun familiale, op communicatie gerichte leefgroepjes een setting die het jongeren mogelijk maakte om aansluiting te vinden. Ik deed mijn noviciaat in hartje Amsterdam, het Mozeshuis.

Daarna woonde ik in Tilburg, Utrecht en Rotterdam, waar ik de hardere kanten van het pastoraat opzocht in verslavingszorg en gevangenis. En hoewel ik geen priester ben hield ik me in de Rotterdamse parochie ook bezig met liturgie.'

Hebben en zijn

Op school stonden ze op het bord geschreven, het werkwoord hebben en het werkwoord zijn; hiermee was tijd, was eeuwigheid gegeven, de ene werkelijkheid, de andere schijn.

Hebben is niets. Is oorlog. Is niet leven. Is van de wereld en haar goden zijn. Zijn is, boven die dingen uitgeheven, vervuld worden van goddelijke pijn.

Hebben is hard. Is lichaam. Is twee borsten. Is naar de aarde hongeren en dorsten. Is enkel zinnen, enkel botte plicht.

Zijn is de ziel, is luisteren, is wijken, is kind worden en naar de sterren kijken, en daarheen langzaam worden opgelicht.

(Ed Hoornik, 1952 in de bundel *Het Menselijk Bestaan*)

Megen

Na twintig jaar van intensieve diaconale en pastorale arbeid kreeg Sjoerd een sabbatjaar, waarin hij zich voedde met de geschriften van Johannes van het Kruis en Franciscus van Assisi. Daarna werd hij in 2003 gevraagd om in Megen de kar van het *Franciscaanse Jongerenwerk* te gaan trekken. De gemeenschap bestaat uit negen broeders, waarvan er zes onder de vijftig zijn. De vitale functies zijn in handen van de drie veertigers. 'Hier proberen wij het verlangen naar God in ons bestaan levend te houden. Ons eeuwenoude klooster schept uit zichzelf ruimte voor rust en stilte. Daarin willen we gasten laten delen, met name jongeren.'

Jongeren

'In veel parochies is er geen aanbod meer voor jongeren. Zo blijven ze rondlopen met hun levens- en geloofsvragen, die je ook in de dagelijkse samenleving niet kwijt kunt. Wij spelen in op deze nood en bieden een open en veilig klimaat waar je kunt nadenken over jezelf, je plaats in de samenleving en je eigen zoektocht naar God. Door met ons mee te leven in werk en gebed en door deel te nemen aan de gesprekken aan tafel, kunnen ze hun

Fer van der Reijken (l) en Sjoerd Hertog in de keuken van het klooster te Megen, beiden in een eigentijdse franciscaanse pij

ervaringen met ons en andere jongeren delen. We bieden ook een jongerenprogramma aan met verschillende activiteiten. Er komen thema's aan bod die buiten niet kunnen, zoals je eigen levens- en geloofsvragen. Door een gevoel van thuiskomen durven jongeren hier over hun problemen te praten. In het weekend na Hemelvaart vindt er ieder jaar een jongeren-treffen plaats met een programma vol momenten van bezinning en ontmoeting, creativiteit en uitwisseling.'

Groei

'Per jaar boeken we zo'n 450 jongeren-overnachtingen. Omdat we onze ruimte vooral willen open houden voor jongeren, moeten we andere aanvragers wel eens 'nee' verkopen. Zowel groepen als individuele gasten zijn welkom, maar het maximum aantal is twaalf. Ons huis zit vaak voor 80% vol en dit zien we alleen maar groeien. Met onze medezusters clarissen die hier vlakbij ook een klooster hebben, werken we veel samen en zo groeit Megen, zonder veel reclame, uit tot Assisi aan de Maas!'

Hof van Lof

Megen profileert zich dus als een franciscaans jongeren centrum, maar ook de *Hof van Lof* trekt heel wat mensen. De voormalige moestuin is een plek van stilte en bezinning geworden, waar bloemen en planten hun eigen verhaal vertellen. Een flink aantal vrijwilligers maakte een indeling met borders van het liturgisch jaar, van heiligenfeesten, bijbelse figuren, van symbolen en verhalen. 'Het past helemaal in onze milieu-spiritualiteit', vertelt Sjoerd Hertog. 'De zorg voor de schepping en het genieten ervan. Zo'n tuin vertelt van de schoonheid en de overvloed van de schepping en van de goedheid en de gulheid van de Schepper. Je mag er van genieten, gratis en voor niets. Door het consumptisme dreigen we ontworteld te raken van onze eigen aard. Het hebben zit het zijn in de weg. Je niets toe-eigenen, maar leren leven naar hoe we bedoeld zijn, hoe we er beter voor onszelf in relatie met de aarde kunnen zijn. Dit is onze spiritualiteit en daar moeten we op inzetten.'

Vergrijzing

Temidden van het vergrijsde kloosterleven in Nederland, vormen de Franciscanen van Megen een gunstige uitzondering. Hun gemiddelde leeftijd is achtenveertig jaar. Twee van hen zijn bezig met het vormingsjaar. Van de vier kandidaten blijft er echter gemiddeld maar één over. Sjoerd: 'In het algemeen merk ik veel identiteitsproblemen bij jongeren. Kandidaten voor het religieuze leven vormen daarop geen uitzondering. Bij degenen die zich het meest vastklampen aan de uiterlijke vormen, is er meestal innerlijk veel loos. Ik heb meer vertrouwen in degenen die zichzelf goed zijn tegengekomen in het leven. Zij brengen een stuk realiteit mee. Voor mijzelf denk ik dat het religieuze leven in de klassieke zin voorbij is en dat we de kansen van onze tijd moeten benutten.'

Toekomst

Hoe denkt hij dan over de toekomst van Megen? 'Met dit pand waar al 350 jaar lang minderbroeders leven, werken en bidden hebben wij een erfgoed te bewaren. Het is een icoon, een unieke plek in onze samenleving. Maar het is geen museum, waar het verleden in stand wordt gehouden. Als het nodig is verbouwen we ruimtes om de dingen te doen die deze tijd van ons vraagt. In dit gat ontvangen we jaarlijks zesduizend mensen uit het hele land. Dit vraagt veel spankracht van ons. We moeten er over nadenken hoe we op langere termijn dit huis bewoonbaar houden met medewerking van de *Franciscaanse Beweging*. Religieuzen en leken zullen steeds meer de drager van dit centrum moeten worden. Voor de rest denk ik niet vanuit deze plek, maar vanuit de hele Orde. Ik zou hier niet willen wonen,

als al die mensen niet zouden komen. Het gaat mij niet om het gebouw, maar om het delen van spiritualiteit. Wat we hier nu doen, gebeurt ook pas vijftien jaar. Het is een model waarop we ons niet moeten blind staren. Laat het proces zijn loop hebben. Over tien jaar gaat het misschien weer anders. Ook hier geldt: eigen je niets toe en geef ruimte aan de Geest die het op zijn manier doet!'

Niels Snoek *Franciscus*, tentoongesteld in Centrum De Kapel Roermond van 27 september tot 1 november 2006. Voor informatie openingstijden: Jeroen de Wit (0475) 33 28 86; info@centrumdekapel.nl

Franciscus nu

Uw beeld is voor ons allen nagenoeg klassiek.
Nietwaar: monnik in bruine pij en op sandalen,
Pratend met bloemen; voor de vogels vol verhalen.
Het Zonnelied sluitstuk van bruisende muziek.

Echter de strijd door U gestreden met het beest
in Gubbio, de wolf die mens en dier bedreigde,
maar die op uw gebed zijn wolvenknieën neigde,
is al te lang onderbelicht geweest.

Franciscus, wil de wolf die in ons allen wroet
bedwingen, dat de schepping met haar creaturen
niet ondoordacht vernieling moet bezuren.
God had het toch gezien: zij is onnoemelijk goed.

Joke Forceville-van Rossum

Kloosterportretten

Josée van Blanckenburgh - Wijnen

In 1997 bracht de documentaire fotografe Annie van Gemert *Uniformiteit, meisjespensionaten in Vlaanderen* uit. In 2002 *Kinderrijk, grote gezinnen in Nederland en Vlaanderen* en in 2003 *Een zomer aan zee, cabines in de Panne (B)*. Vrijdag 18 augustus 2006 is haar nieuwe fotoboek *Kloosterlingen* gepresenteerd in het Limburgs Museum en de expositie van haar werk - te bezichtigen tot 22 oktober - geopend. Josée Blackenburgh-Wijnen had een gesprek met Annie van Gemert.

Annie van Gemert, een gedreven en tegelijk bescheiden vakfotografe, is in 1958 te Vught geboren en groeide op in een boerengezin met acht kinderen. Na haar middelbare school en een MBO-opleiding cultureel werk in Nijmegen, rondsloot zij in 1990 haar studie *grafiek en fotografie* af aan de kunstacademie te Enschede. Zij vestigt zich in Nijmegen als documentaire fotograaf en legt zich met name toe op langlopende projecten. Haar fotoboeken zijn kostbare tijdsdocumenten van werelden die op termijn lijken te verdwijnen. *Kloosterportretten* toont de in beeld gevatte contemplatieve wereld aan een overactieve samenleving.

Boeiende portretten

Na tien jaar denk- en voorwerk heeft Annie haar interesse in kloosters en kloosterleven zichtbaar gemaakt in 175 boeiende fotoportretten. De titel *Kloosterlingen* ademt dezelfde ingetogenheid als de vaak verrassende foto's. De verstilde portretten tonen treffend het contrast tussen historische en eigentijdse beelden van kloosterlijk leven. Ze laten kennis maken met door tijd en leven getekende monniken en monialen, die de vertrouwde klooster-

regels opnieuw leerden beleven en met jonge contemplatieven die vernieuwde oude regels - al naar gelang hun persoonlijke geestelijke ontwikkeling - naleven.

Broeder Frans

Een vitale monnik tachtig jaar oud, die tevreden terugkijkt op zijn trappistenleven in Zundert. 'Dit is wat ik zoek', herinnert broeder Frans zich, toen hij zich zestig jaar geleden aan de poort van de abdij meldde. Met die gedachte heeft hij zijn lange monnikenleven, in goede en kwade dagen, aanvaard en doorleefd. Toen hij binnenstapte, bevolkten tachtig monniken de geweldige abdij. Wat dit leven van afzondering op steeds dezelfde locatie zou inhouden, wist hij niet. Hij voelde zich ertoe aangetrokken en vond het mooi. Hij ervaarde dit als roeping, een voortdurend verlangen naar God, een mysterie. In zijn jonge monnikentijd leek 'roeping' samen te vallen met het bijna scrupuleus navolgen van geloften, regels en de opdrachten van de abt. De ingrijpende vernieuwingen eind jaren zestig werden ook voelbaar in de kloosters. Het groeiproces naar eigen verantwoordelijkheid voor geestelijk en gemeenschappelijk leven

deed soms pijn. Het inzicht dat voorschriften en regels dienstbaar zijn aan roeping en als hulpmiddel dienen om je aan God te kunnen wijden, ervaart broeder Frans als een bevrijding. 'Ik leef hier in het aards paradijs' denkt hij soms.

Broeder Cornelis

Broeder Cornelis is achtendertig en afgestudeerd ingenieur. In 1994 begon hij zijn monastiek leven in de Zundertse abdij, die in de loop der jaren is aangepast aan het afgenomen aantal monniken en aan de veranderde leefomstandigheden. Hij wijdt zich aan zijn roeping door een evenwicht te zoeken tussen zijn werk op de ecologische boerderij, zingen met de broeders en studie. Hij volgde de opleiding theologie aan de Universiteit van Tilburg en studeerde af op psalm 109, een 'vloekpsalm', waarin de agressie tegen God wordt uitgeschreeuwd. Juist in deze heftige emotie schuilt, volgens broeder Cornelis, de kracht om tegen kwaad en onrecht in verzet te komen. Hij schept vreugde in zijn leven van bidden, zingen, werken en studeren, maar heeft ook geleerd zichzelf 'te vervelen'. Hij ervaart dit soms onaangename gevoel als een actieve leegte, die confronterend en vruchtbaar wordt. Op deze wijze raakt hij zijn wezen, het Wezen (lijke) van zijn bestaan: zijn roeping.

Massaal, intiem

De foto's van imposante kloostergebouwen met hun stilte ademende gangen, strenge kapittelzaal, sobere refter en ommuurde kloostertuin herinneren aan de rijke historie van een afnemende vorm van geloofsuiting. De karakteristieke portretten van nieuwe novicen die toetraden tot bestaande relatief jonge gemeenschappen, spreken daarentegen van bescheiden, hoopvolle ontwikkelingen. De foto's van oudere kloosterlingen die leven in kleine gemeenschappen of wonen in eigentijdse kloosterbejaardenoorden, tonen op indringende wijze het contrast tussen besloten verleden en open heden, tussen massaliteit en intimiteit. Dit thema heeft Annie van Gemert pagina na pagina esthetisch en integer uitgewerkt.

Onze Lieve Vrouwe abdij

De grote abdij uit de negentiende eeuw te Oosterhout is in de loop der jaren aangepast aan nieuwe inzichten en behoeften. Rond 1960 woonden er nog vijfentachtig monialen. Als gevolg van ondermeer de liturgische vernieuwingen na 1967 werd de kerk heringericht. Er kwam een nieuw gastenverblijf, een nieuwe woonvleugel met refter en nieuwe kloostercellen en werkruimten. In de huidige, vernieuwde abdij wonen en werken drieëndertig zus-

ters, in leeftijd variërend van ééneveertig tot vijftienveertig jaar. Zij beleven de kloosterregel van Sint Benedictus, naar de maatstaven van deze tijd.

De zusters voorzien in hun eigen onderhoud. Ze geven liturgische teksten en gezangen uit, werken in het paramenten-atelier en restaureren gobelins. Een zuster kalligrafeert en een schildert iconen. De dagelijkse activiteiten worden onderbroken voor het getijdengebed. Het kleine gemengde boerenbedrijf werd afgestoten toen het aantal zusters afnam. Daarvoor in de plaats kwam een grote tuin.

Van klooster tot ...

Zuster Willibrorda, zesentachtig, heeft in 1992 de sleutel van het Klooster Bethlehem in het oude centrum van Nijmegen, overgedragen aan de directie van het Hospice Bethlehem. Zij was de laatste van vijf hoogbejaarde Dominicanessen van het Allerheiligst Sacrament, die het oude klooster bewoonden. Nu woont zij in het Dominicaanse kloosterbejaardenoord Catharinahof te Nijmegen, maar neemt regelmatig deel aan de meditatiegroep in het hospice van haar voormalig klooster. Voor zover mogelijk houdt zij vast aan haar contemplatieve levenswijze.

Werkwijze

Annie van Gemert blijkt vooral geboeid door de leefwijze van de contemplatieve kloosterlingen die de regel van Benedictus *Bid en werk* naar de eisen van deze tijd navolgen. Zij voelt zich aangetrokken tot de beslotenheid van de gebouwen en de ingetogenheid van de bewoners. Het zijn gemeenschappen in een afgebakende wereld met de blik naar buiten, waardoor fabels over wereldvreemd-zijn worden gelogenstraft.

Om deze beschouwende wereld voor de buitenwereld in beeld te kunnen brengen, nam Annie voor enige dagen haar intrek bij een kloostergemeenschap. Vooraf sprak zij telefonisch af om eerst een dagje en nachtje als gast te mogen komen. Tijdens dat kort verblijf besprak zij met de abdis of abt de plannen voor haar fotoboek. Kreeg zij toestemming om opnamen te maken, dan was zij een paar dagen te gast en nam zij deel aan het leefritme van de gemeenschap. Meestal kreeg zij alle vrijheid om met haar camera zusters, broeders en kloosterruimten in hun verstilde eigenheid te laten oplichten. Zo versmolten historie en eigentijds tot een harmonieus beeldverhaal.

Abdij Maria Hart

In de grote ommuurde abdij in het centrum van Weert woonden tot voor kort nog vier zusters Birgittinessen, tussen de negenenvijftig en vierentachtig jaar oud. Na een grondige verbouwing in 2005 en 2006 zijn vijf jongere Birgittinessen uit Rome - de actieve tak van deze orde - de kleine communiteit van Weert komen versterken. Zij runnen het gastenverblijf en hebben de zorg voor de huishoudelijke taken. Daarvoor moeten zij de kloosterpoort uit en hebben daardoor contact met Weertenaren. De vier oudere zusters kunnen hun contemplatieve levenswijze voortzetten.

Van hun kloosteroutfit - een grijs habijt - springt direct de Birgittijnse kroon in het oog. Deze kroon van banden omlijst de sluier als een cirkel rond en als een kruis

over het hoofd. De vijf rode stippen symboliseren de vijf wonden van Christus. Deze tekens van lijden, dood en opstanding staan centraal in het leven van de orde der Birgittinessen, in de zeventiende eeuw door de Zweedse Heilige Birgitta gesticht.

Gewild en geworden

De concrete uitvoering van *Kloosterlingen* kostte Annie van Gemert twee jaar. Terugblikkend op haar werk ziet Annie alle accent liggen op de ontwikkeling van massaliteit naar intimiteit en de consequenties daarvan voor de kloostergebouwen en het leven van de kloostergemeenschap. Voor haar zat de uitdaging vooral in kunnen binnentreden, ook mentaal, in de beslotenheid van kloosters en hun contemplatieve bewoners.

Hoe hoogbejaarde kloosterlingen aan hun roeping gehoor gaven, deze beleefden en herbeleven in de huidige tijd, - hoe jonge mannen en vrouwen hun roeping volgen en deze beleven, - wat zij van hun oudere huisgenoten leren, laat dit monumentale boek in woord en beeld tot leven komen. Wat Annie van Gemert wilde en wat ze nu in haar prachtige fotoboek *Kloosterlingen in een bezield verband* gerealiseerd ziet, zijn in perfecte harmonie.

Kloosterlingen

Foto's en tekst Annie van Gemert

Postbus 1208,

6501 BE Nijmegen

www.annievangemert.com

en via de boekhandel

© Foto's: Annie van Gemert

Vanuit het veld gekomen

Redactie

'Na ontvangst van de voor mij eerste Roerom heb ik al blijk gegeven van mijn waardering... Misschien kan ik ook een steentje bijdragen. In de loop van enkele jaren heb ik wat gedachten neergeschreven na het lezen van psalmteksten. Deze schrijfsels zijn noch poëtisch noch literair bijzonder. Het zijn gewoon woorden van binnenuit.' Dit schrijft Phie Peeters uit Nijmegen ons. Hier volgen twee van haar 'woorden van binnenuit'.

Soms gebeurt het

'Op wonderse wijze verhoort Gij ons bidden,
God onze redder, getrouw aan uw woord.'
(Psalm 65)

Ik heb niet gezongen,
niet geprezen, niet gedankt.

Alleen vanuit een blijmoedig hart
kun je zingen.
Alleen wanneer je schoonheid ziet
kun je God prijzen.
Zingen en prijzen kan dan
één danklied zijn ...

Soms gebeurt het, 't gebeurde onlangs,
dat je de natuur ziet als
nieuw geboren in haar prille groen
en je jezelf nieuw-geboren voelt.
Soms gebeurt het, 't gebeurde onlangs,
dat je je opgenomen weet,
herkend, geraakt: dat is voor jou!
Je bent verbaasd, verwonderd,
er gebeurt iets met je:
een brandende braamstruik?

Soms gebeurt het, 't gebeurde onlangs,
dat gesloten deuren open gaan
en frisse lucht binnen komt,
adem om door te ademen
en ruimte te scheppen naar buiten,
naar binnen, vooruit in de tijd.
'n klein beetje Pinksteren.

Dat gebeuren was ook Uw werk.
Scheep opnieuw die ruimte,
opdat ik leven mag, ruim ademend
en met bevrijde vleugelslag!

Dank en zegen

'Strekt uw handen naar zijn woning;
prijst en dankt de Heer.' (Psalm 134)
Deze korte psalm klinkt als een dagsluiting.
Ik proef de sfeer van de complementen.
Danken is moeilijk
wanneer je iets wezenlijks mist.
Echt dankbaar ben je
als je leegte geen leegte meer is.

Besef je wel,
wat je allemaal gegeven is?
Je handen, je hoofd, je leven,
je gaan en komen.

Heer, die handen
leg ik dankbaar in de uwe.
Zegen en bewaar ze; houd ze gezond.
Heer, dat hoofd,

houd ook dat onder uw hoede.
Behoed mijn denken,
geef het nieuwe kracht.
Laat me vooruitzien en bezig blijven.

En wat Heer,
als in m'n hart het voelen huist?
Neem het dan, waak erover,
geef dat het niet vereenzaamt
en te stil wordt.
Laat het open gaan om te geven
en laat het ook ontvangen.

Zo wil ik denken in dit avonduur.

Hij verdient het

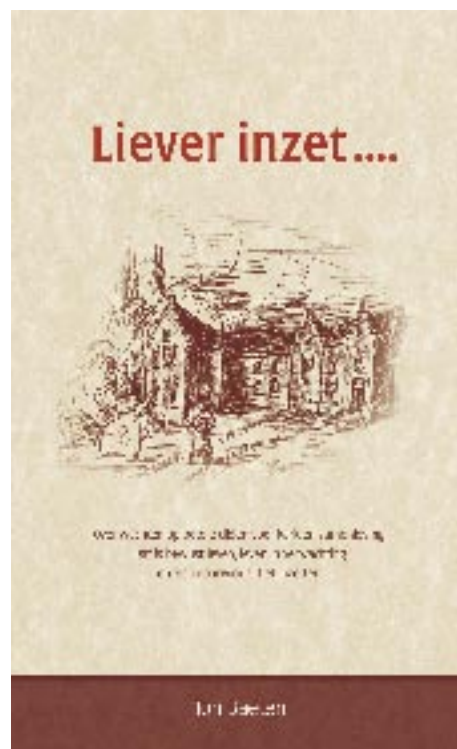
Zuster Antoine van Erp is op het feest van emeritus abt Ton Baeten geweest. Zij schreef ons een briefje met bijlagen. 'Omdat ik al vanaf het begin een trouw lezeres van uw zeer gewaardeerd blad ben, stuur ik u de twee liedjes, die ik gemaakt heb voor mijn grote vriend Ton Baeten. Ik ken hem al vanaf 1968. Ik mocht van begin tot eind getuige zijn van het feestelijke weekend zondagavond 6 augustus. Een geweldig feest. De liedjes zijn op uitbundige manier meezongen. Hij verdient heel veel aandacht en vriendschap van velen!' Een van de twee liederen volgt hier.

Zomaar een abt

Zomaar een abt, zonder een mijter
zomaar een abt, die er mag zijn.
Steeds in de weer voor zijn confraters
met heel veel zorg en soms met pijn.
Confirma fratres jouw eigen spreuk
waarop jij bouwen wou
en bleef d'abdijs ook trouw.

Zomaar een abt, met zoveel vrienden
die hier vandaag aanwezig zijn.

Liever inzet ... verzamelde columns van emeritus abt Ton Baeten, hem aangeboden tijdens het symposium van donderdag 7 september 2006 in de aula van de Universiteit van Tilburg. Honderden mensen waren er getuige van; zeven niet.

Ton Baeten *Liever inzet ...*
Uitgeverij Damon, ISBN 90 5573 736 4
264 pag. Prijs € 19,90

Want het geheim van zoveel vrienden,
ieder op zijn of haar terrein.
Graag hier getuige, blij hier te zijn
dat alles in jouw geest;
Jouw gouden priesterfeest,

Zomaar een abt, die ook kan schrijven
columns van allerlei formaat.
Over de kerk, over de bisschop,
och, joh, je weet wel hoe dat gaat.
Eerste communie, euthanasie,
de paus kwam zelfs in beeld.
De kerk was erg verdeeld.

Zomaar een abt, die goed kan preken
woorden, die mensen echt iets doen.
Zelfs cabaretiërs zouden jaloers zijn
Sonneveld, Kan en Toon van toen...
Op internet ook wereldwijd
te volgen jouw verhaal
in hedendaagse taal.

Zomaar een abt kan ook een mens zijn
altijd bewogen, steeds bereid.
Jong ofwel oud, zal jou niet deren
jij geeft hen allen volop tijd.
Niets is jou vreemd, verstaat de kunst
te luis'tren naar de mens.
Te helpen is jouw wens!
(*Mel. Com nu met sang*)

Tjeu Haumann overleden

Marcel Zagers

Dezer dagen bereikte ons het bericht, dat Tjeu Haumann, missionaris van Mill Hill, maandag 3 juli op achtenzestigjarige leeftijd is gestorven. Marcel Zagers die voor De Roerom onlangs nog met hem sprak, schrijft een klein in-memoriam voor deze grote mens.

Vanaf 1963 werkte Tjeu op missieposten op het platteland in West-Kenia en in het stadsapostolaat onder de armen van Nairobi. In 1988 ging hij naar Zuid-Sudan, waar hij in het bisdom Tombura-Yambio leken opleidde voor pastorale taken. Nadat hij voor de tweede keer uit Yambio moest vluchten, werd hij één van de eerste medewerkers van de Raad van Kerken van Nieuw Sudan.

Vrede delen

Hij trok zich het lot aan van vrouwen en kinderen in de oorlog in Sudan, want zij zijn altijd de grootste slachtoffers. In boeken als *Afrika - geef mij je ogen*, *Vrede langs het oorlogspad* en *Vechten of verzoenen* heeft hij geschreven over zijn ontmoetingen met mensen die, ondanks jaren van oorlog en onderdrukking, in vrede met zichzelf zijn blijven leven en die vrede altijd hebben proberen te delen met mensen om hen heen - ook met ons.

Goed nieuws van ginds

Aanvankelijk naar Afrika gegaan om *Good News* te brengen, ging hij inzien dat Afrikanen ons veel meer *Good News* te geven hebben. Als het gaat om samenleven en overleven, om geloven en spiritualiteit, dan kunnen wij wellicht meer van hén leren dan zij van óns. In een gesprek dat ik vorig jaar met hem heb gevoerd

Onderweg

Wij mensen klein zijn onderweg
naar het land van God.
Wij doen aan vrede waar het kan
ondanks het levenslot.

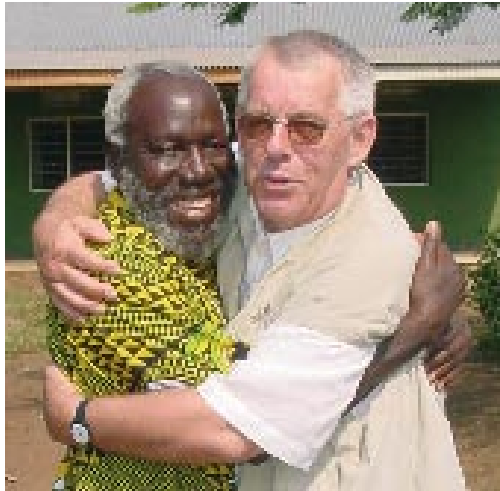
Wij mensen klein, wij weten niet
hóé dat lot ons leidt
langsheen de valkuil op het pad
van onze aardse tijd.

Wij mensen klein zijn onderweg
met het minnelied.
Ik wuif naar jou en jij naar mij.
Wie zoekt de ander niet?

Wij mensen klein, met hart en ziel
gaan wij tot elkaar.
Wij maken onze vredesdroom
met wie ons lief is waar.

Wij mensen klein zien opgewekt
vrienden samengaan.
Het land van vrede wordt bereikt
waar goedheid mag bestaan.

Ine Verhoeven 2006

Tjeu Haumann (*22-3-1938 - 3-7-2006) één met Afrika

(De Roerom, maart 2005) vertelde hij o.a. het volgende.

'Ik heb één geluk gehad, namelijk dat ik na vijftien jaar pastoraal werk op het platteland terecht kwam in de sloppenwijken van Nairobi. En daar wist ik de weg niet, daar kon ik het niet, en moest ik me door andere mensen laten leiden. Vaak waren de leiders daar de vrouwen; mannen gaan kapot aan de ellende, vrouwen zijn het sterke geslacht - geloof me. Een ding wat ze me ook geleerd hebben is dat niemand pater Haumann nodig heeft, tenzij Tjeu zelf die pater is. Maar dan maakt het ook niet zoveel meer uit, of hij pater is of dokter of maatschappelijk werker of gewoon werkloos zoals zijzelf - dan mag je er zijn. Toen ben ik me ook gaan realiseren, dat de roeping om missionaris te worden niets te maken heeft met mijn priesterwijding, maar met de uitdaging van mijn doopsel. Wat jij priesterschap noemt, dat ben ik, maar dan zoals Paulus het zegt: genomen vanuit de mensen vóór de mensen.'

't Gebeurt aan de rand

'En dan blijft er natuurlijk even goed een gewijd priesterschap bestaan binnen het instituut, maar er is meer priesterschap dan alleen dat. Ik heb wel eens geschreven: we moeten niet denken dat we God in de zak hebben. Af en toe richt God wat verwarring aan door sommige mensen die door een bisschop over het hoofd worden gezien maar direct te wijden. En daar zijn - denk ik vanuit mijn ervaring - ook heel veel vrouwen bij. We zijn altijd bezig om de dingen te institutionaliseren, terwijl tegelijkertijd instituten vaak in de weg staan. Zo is dat ook in de kerk. Waar het in het evangelie om gaat, dat gebeurt vaak aan de rand van de kerk. Maar om die rand te hebben moet je ook het midden hebben - die spanning is er altijd.'
Tjeu Haumann mag in vrede rusten.

De derde kerk

Hoewel we - naar goed katholiek gebruik - regelmatig uitspreken in één kerk te geloven, weten we met z'n allen dat er in werkelijkheid niet van één kerk maar van twee kerken sprake is. Er bestaat een kerk-van-boven en een kerk-van-onder, die van elkaar weten maar het liefst niets van elkaar willen weten. De bovenkerk dat zijn paus, kardinalen, bisschoppen en mensen 'op hun lijn'; de onderkerk dat zijn de mensen die aan en door de basis een eigen en andere weg denken te moeten gaan.

Op beide niveaus zijn er mensen die de confrontatie met de ander opzoeken, zoals er op beide niveaus ook mensen zijn die bruggen willen bouwen. Ik heb me inmiddels met een verdeelde kerk verzoend en koester zelfs dit dubbele bestaan. Ik neem liever geen stelling en dit zou mij te verwijten zijn. Het houdt mij namelijk scherp om kritisch naar mijn eigen handelen te blijven kijken: doe ik niet wat ik anderen eigenlijk verwijt? Als ik denk goed te handelen, waarom denk ik dan dat dit en niet het andere het goede is?

Ik heb nu echter ontdekt dat er ook een derde kerk bestaat. Dit zijn mensen die weliswaar zeggen en ook van zichzelf vinden, dat zij tot de onderkerk behoren, maar zich aan de basis feitelijk als een bovenkerk gedragen. Ofwel: de kerkelijken die zeggen en van zichzelf vinden dat zij open zijn en open denken; en misschien is dat ooit ook zo geweest. Maar ondertussen en door de tijd ingehaald, schrijven zij nu op lokaal niveau hun eigen verworven vrijheid en taal aan anderen voor. Daarmee maken zij het de huidige nieuwere generaties moeilijk zo niet onmogelijk hun taal en kerk te ontwikkelen. Niet de verdeelde kerk, maar de derde kerk staat volgens mij de toekomst in de weg.

Marcellus

Afscheid van een pastor

Redactie

Zondag 25 juni 2006 nam de parochie Stratum in de Gerardus Majella kerk te Eindhoven afscheid van Clazien Pulles, pastoraal werker. Het moet een uiterst waardig en bewogen afscheid geweest zijn. Een groep vrijwilligers heeft een verklaring afgelegd en een gedicht geschreven. Deze twee teksten nemen wij graag in De Roerom op.

Beste medeparochianen, wijkbewoners, andere belangstellenden.

U zult zich wel afvragen: 'Wat krijg ik nu weer in mijn handen geduwd of in de bus?' Wij zullen u proberen duidelijk te maken, waarom wij u benaderen, - buiten onze priester en administrator, onze pastorale werker en het bestuur om; ook buiten medeweten van pastor Clazien Pulles, wier ontslag de directe aanleiding voor deze verklaring is.

Wij zijn een groep verdrietige, ongeruste en verontwaardigde vrijwilligers van de parochie Stratum, die Jezus serieus willen nemen en opkomen tegen onrecht. Tegen het onrecht, zoals wij dat voelen, over de gang van zaken in de rooms-katholieke kerk van het bisdom Den Bosch. De emmer liep over, toen we veel te laat hoorden, dat onze pastoraal werker plotseling werd ontslagen. Het detachingscontract werd op 2 mei door administrator pastoor R. Mutsaers opgezegd.

Juist zij die, meestal moederziel alleen, met ons is meegetrokken bij het sluiten van onze drie Stratumse kerken, kon gaan! Zij die ons heeft vastgehouden, toen wij onze kerken moesten gaan begraven. Een heel rouwproces, waarin zij ons begeleidde. Zij nam ons bij de hand en liet zien, wat het is om Jezus te volgen. Met inzet van heel haar persoon, heeft zij zich beschikbaar gesteld, ook in haar eigen vrije tijd! Waarschijnlijk hebt u hierover al een en ander in de krant gelezen. Het bisdom heeft een besluit genomen en wij kunnen het niet terugdraaien, omdat het kerkelijke recht - de Codex - ons geen enkele zeggenschap geeft; zelfs het bestuur heeft hierin niets te beslissen.

Omdat Clazien Pulles in samenwerking met pater Paul Vincent en Pastor Jacques van Slagmaat een bindende figuur is in onze parochie, hadden wij met hen alle drie verder willen trekken, maar helaas moest Clazien gaan! Pater Paul en Pastor Jacques zullen we blijven steunen en we willen hen bij ons houden. Maar voor hoe lang?

Een van ons heeft de hele materie in een gedicht verwoord, waar wij allemaal achterstaan. Zo en door de viering van 25 juni a.s. zal het duidelijk worden/zijn, dat we Clazien hadden willen behouden

en dat we opkomen tegen het onrecht binnen de kerk, waarin uit het handelen van de leiders blijkt, dat regels en wetten zo strikt worden toegepast, dat het ten koste van menselijkheid en liefde gaat.

Een groep vrijwilligers

Clazien

In de verschillende Stratumse parochies woedden enorme 'samengaan-processen', waarbij het gevoel van identiteitsverlies de sluiting van kerken moest ontstressen.

In een proces van wel zo'n 10 tot 15 jaren, waarin wij soms stuitballetjes leken, werden de parochies eerst een soort paren, voordat verder in de toekomst werd gekeken.

Het bisdom liet ook van zich horen en stelde een onderzoekscommissie in. Het uitgebrachte advies ging jammerlijk verloren, omdat 't tegen de wil van gemeente en bisdom inging!

Wij, vrijwilligers en gewone parochianen hadden weer eens helemaal niets te vertellen.

We werden monddood gemaakte onderdanen, bij wie de sluiting van hun kerk begon te kwellen.

Langzaam kwam er bij ons een rouwproces op gang, waarin we ons gesteund wisten door onze pastor Clazien.

Daar waar bisschop en burgemeester keken naar hun belang, stond zij ons geestelijk en emotioneel bij, voor wel tien!

Met veel verdriet moest er afscheid worden genomen van complete levens, die in de nu gesloten kerken lagen. Geen enkele hoogwaardigheidsbekleder is ook maar ooit gekomen met een schouderklop of zo, om dit verlies met ons mee te dragen!

En dan nu moeten we als bij donderslag horen dat het bisdom besloot, dat juist Clazien moest gaan, omdat zij niet alsnog voor de zending wordt uitverkoren door een zogenaamde 'fout', wel te verstaan!

Kan Den Bosch dan niet eens soepeler zijn bij zo'n fout? Of zou hun gezag zo belangrijk voor hen zijn, dat zij, die onze parochie met ons overeind hield en houdt, moest vertrekken op deze onmenselijk korte termijn?

Daarmee worden in de wonden van alle verdriet en pijn van de nieuwe pastores, van ons en ook van haar, nog eens extra zout gelegd en ingewreven zeer fijn, want dat wordt op dit moment eenieder zich gewaar!

Ons pas begonnen rouwproces kan nooit worden verwerkt door dit onmenselijke en in mijn ogen onchristelijk besluit. Nee, door onze kerkleiders werden en worden we niet gesterkt. Helaas is dit mijn conclusie en voor ons allen een realiteit!

Er moest nu eenmaal een kop gaan rollen ten gunste van gezag of liever gezegd macht. Men kan toch gerust met het voetvolk sullen; gehoorzaam aan de herderlijke macht!

Zo is het al eeuwen in onze katholieke kerk en... hadden we ons even in het heden gewaand, dan is het nu weer duidelijk dat alle inzet en werk volledig en desastreus onderuit zijn gehaald!

Toch zullen wij niet stilletjes toe blijven kijken, want wij willen wel in deze eeuw leven. En willen we een beetje op Jezus gelijken, mogen we dit niet zomaar uit handen geven.

Jezus wees ook de hogepriesters terecht, als ze de wet boven het menselijke lieten prevaleren. Daarom leveren wij nog steeds een gevecht om het tij proberen te laten keren!

Weet wel, dat het hier om een zeer bewogen christen gaat, die met gevaar voor eigen 'zijn' met ons mee is getrokken. Dag en zo niet nacht stond zij voor onze parochie paraat, toen we door verdriet overmand de kar niet meer kregen getrokken!

Een mensen-mens, zo is ze genoemd, flexibel, accuraat, liefdevol,

Clazien Pulles

warm voelend en onvermoeibaar. Als een 'moeder' wordt ze door velen geroemd. En juist zij wordt ons ontnomen, maar er is troost voor haar!

Haar verdriet willen wij graag proberen mee te dragen: door te blijven knokken voor een kerk van mens onder de mensen, door haar voorbeeld te volgen

in goede en kwade dagen en er te zijn met heel ons wezen voor alle goedwillende mensen!

Een mens uit één stuk ontmoet je niet vaak in je leven! Wij hadden het geluk dat zij zich aan ons heeft gegeven!

Tonnie Janssen
06-06-2006

Dag vol warmte

Christianne van de Wal

'Mensen, ook kerkmensen, willen een warm nest, geen kooi' was een onliner waarmee pastor Cees Remmers uit Hilvarenbeek de ruim honderd gelovigen uit het dekenaat Oirschot zaterdag 24 juni verraste.

En dat 'warm nest' was bij alle aanwezigen voel-, hoor- en zichtbaar. Een werkgroepje uit de parochies Oirschot en Spoorndonk - die deze dag het feit vierden dat zeshonderd jaar geleden het Mariabeeldje van de H. Eik werd gevonden - verwelkomde deken Leendert Spijkers iedereen hartelijk in de kapel van de heilige Eik. De deken las een gedicht over stenen, die het fundament vormen van de kerk als gemeenschap, van saamhorigheid in het geloof en het hele leven. Toen vertrok het gezelschap in twee richtingen.

Vanuit de Heilige Eik

Na een kop koffie in de feesttent van de parochies Oirschot en Spoorndonk - die deze dag het feit vierden dat zeshonderd jaar geleden het Mariabeeldje van de H. Eik werd gevonden - verwelkomde deken Leendert Spijkers iedereen hartelijk in de kapel van de heilige Eik. De deken las een gedicht over stenen, die het fundament vormen van de kerk als gemeenschap, van saamhorigheid in het geloof en het hele leven. Toen vertrok het gezelschap in twee richtingen.

Hilvarenbeek

Er reisden eraf naar de kerk van Hilvaren-

beek. Daar wekten pastor Cees Remmers en diaken Gust Jansen verwondering op over de geschiedenis van de St. Petruskerk. Ook legden ze in heldere taal uit hoe doop, eerste communie en huwelijksvieringen in hun parochie worden voorbereid en beleefd. Unaniem was het aandachtige gezelschap onder de indruk van hun verhaal. Ook de liederen, door beide voorgangers geschreven, werden erg gewaardeerd.

Voedselbank

Intussen luisterde de andere groep bij de voedselbank in Best aandachtig naar Frans van Rosendaal, één van de drieëndertig vrijwilligers die hulp bieden aan de minst draagkrachtigen in onze samenleving. Hij zette in boeiende en duidelijke taal uiteen waar de voedselbank voor staat, hoe die aan hulpgoederen komt, wat het werk van de vrijwilligers inhoudt en

voor wie de wekelijkse pakketten bestemd zijn. Na zijn verhaal nam iedereen een kijkje in de ruimte waar het vrijdagse een drukte van belang is met het samenstellen van de pakketten en de distributie ervan. Ook dit bezoek is als bijzonder en indrukwekkend ervaren.

Een warm nest

Rond de middag, na een lunch op de twee locaties, werd er gewisseld, en rond vier uur was iedereen bij de Kapel van de H. Eik terug. Na een drankje in de feesttent dankte deken Spijkers bij de kapel de organisatoren van deze prachtige dag zeer hartelijk. Als herinnering bood hij alle aanwezigen een kaars aan met de afbeelding van de jarige Maria van de H. Eik. Deze dag voelde aan als een warm nest. Daar waren alle uitverkorenen het gloeiend over eens. Geïnspireerd keerden zij als draag-, stap- en bouwstenen naar hun parochies terug om het licht van het geloof daar door te geven.

Berichten

Redactie

Van de redactie

Graag uw aandacht voor het volgende. De Roerom kan gewoonlijk niet alle *Berichten* die binnenkomen plaatsen. Anderzijds zouden wij vaak graag een bepaald bericht opnemen, omdat het voor onze lezers interessant is om te weten. Maar heel dikwijls komen deze berichten voor De Roerom, een maandblad, te laat binnen. Wij adviseren om berichten over activiteiten, bijeenkomsten enzovoorts zeer tijdig - minstens anderhalve maand voor datum van plaatsvinden - ons toe te sturen.

Redactie De Roerom

Congres Mariëburgvereniging

Ook dit jaar wil de Mariëburgvereniging u uitnodigen voor het congres op zaterdag 28 oktober 2006 in de Eenhoorn te Amersfoort. De titel van het congres is *Mensen op uittocht*. Op zoek naar een ander godsbeeld, op zoek naar het transcendente in een gesecculariseerde wereld. Harry Kuitert zal ons hierbij helpen. In het middagprogramma komen de congresgangers zelf aan het woord in zeven workshops over dit thema onder begeleiding van een gespreksleider in zeven aparte locaties. Ook is er weer ruimte voor muziek. Informatie op www.mariëburgvereniging.nl of bij het secretariaat.

Mariëburgvereniging, Postbus 31
5087 ZG Diessen; (013) 504 30 02

Mozart

Zaterdag 28 oktober 2006 wordt van 14.00 tot 16.30 uur de tiende O.O.O.dag gehouden in de Wederkomstkerk 's-Hertogenbosch.

Het Oecumenisch Overleg Oost heeft zich de voorbije jaren vaak op het terrein van kerk en cultuur bewogen. In 2006, Mozart-jaar, wil het O.O.O. aandacht vragen voor Mozart als kerkmusicus - met een klankbeeld over hem, - werken van hem uitgevoerd door Bossche koren en musici, - een korte Vesper in Mozart-stijl. Ze willen ook graag een kleine Mozart-tentoonstelling inrichten. Wie heeft of weet oude platenhoezen, concertaffiches of souvenirs uit Wenen/Salzburg voor deze Mozart-tentoonstelling? Meld dit dan bij Pieter en Marion van Houwelingen Rupelstraat 2, 5251 EV 's-Hertogenbosch (073) 641 48 32; tijftjaf@planet.nl Henk van Tilburg

Ontmoetingsdag

Zaterdag 14 oktober 2006 organiseert 'n Herberg, zo maar een dak voor mensen onderweg, weer een ontmoetingsdag. Dit jaar in 't Nije Huys, Burg. Falkenaweg

14 te Heerenveen (Friesland). Prof. C.J. den Heyer uit Kampen zal een inleiding verzorgen met als thema *Ruim geloven en hoe dan verder*. Naar aanleiding van de inleiding zullen er gedachteswisselingen en gesprekken plaatsvinden. Tussen de onderdelen door is er ruimschoots gelegenheid om met elkaar te praten. De dag begint om 9.30 uur en eindigt om ongeveer 16.00 uur. Iedereen, die belangstelling heeft is van harte welkom.

R. van Westerlaak, Britsenburg 123
8925 CS Leeuwarden; (058) 266 39 37

Gouden gedachtenis

Dinsdag 25 juli vierde de San Salvatorparochie Den Bosch haar gouden feest met een bijzonder feestelijke viering, gevolgd door een kleurige receptie en een overzichtelijke tentoonstelling. Zaterdag, voorafgaand aan het feest bereidde Pastor Martin van Stiphout in een kort 'in memoriam' een groep trouwe parochianen voor om samen een stille tocht te maken naar het graf van Jan Schouten, bouwpastoor van de kerk. Bij het graf bad Van Stiphout namens allen een gebed en zegende hij het graf van deze geliefde, inspirerende pastor en bouwheer. Een sobere, gouden gedachtenis.

Pastoor Jan Schouten (*Geffen 18-06-1926 - Den Bosch 8-11-1967)

De menslievendheid van God

Onder de titel *De Menslievendheid van God* heeft Karel Huiskamp, emeritus-pastor, zestig weekend vieringen gebundeld, die hij in de loop der jaren als voorganger leidde in de San Salvatorkerk in Orthen. Een rijke verzameling van een pastor die zijn geloof elke dag aan bijbel en ervaring ijkt en dit warme geloof helder, nabij en

dikwijls poëtisch verwoordt. Het is een weldaad om je door Huiskamp te laten meevoeren door de wereld van geloof en mysterie. Fris, origineel en met humor - vaak absent in het kerkelijk wereldje - peilt Huiskamp de diepte van Advent, Kerstmis, carnaval, Pasen en Pinksteren. Vindingrijk neemt hij alle grauwsluiert weg, die voor vele gelovigen over deze kerkelijke feestdagen hangen. Neem en lees! Louis Nabbe

Bestellen: Pastor K. Huiskamp
Weekendvieringen rond het thema
De menslievendheid van God

Pastoor Schoutenstraat 12, 5231 PB Den Bosch
€ 7,50 + porto € 2,50

Film en religie

Tijdens het festival *Film by the Sea* gaat bestseller auteur Jan Siebelink met theologe en programmamaakster Jacobine Geel in gesprek over het thema 'film en religie' naar aanleiding van de Nederlandse première van de Duitse film *Requiem*. De film speelt zich af in een katholiek milieu in Beieren waar religie even zwaar in de lucht hangt als in de bestseller *Knielen op een bed violen* van Siebelink. Jacobine Geel zal Siebelink daarom zeker vragen hoe hij aankijkt tegen de aanstaande verfilming van zijn boek door Paul Verhoeven. Het gesprek vormt onderdeel van een filmprogramma met inleidingen, filmgesprekken en nog twee andere premières: *Son of Man* (Zuid-Afrika 2006) en *Middletown* (Ierland 2006). 'Film en religie' is een onderdeel van het internationaal festival *Film by the Sea* dat van 15 t/m 24 september 2006 plaatsvindt in Vlissingen.

Informatie www.filmbythesea.nl

Verstandelijk gehandicapten

Mensen met een verstandelijke handicap zijn bijzondere mensen. Ze kunnen vaak veel meer dan je zou denken, maar hebben wel steun nodig. Zij kunnen dan ook rekenen op de betrokkenheid, inzet en financiële steun van het Fonds Verstandelijk Gehandicapten. Opbrengsten van de jaarlijkse nationale collecte - dit jaar van 24 t/m 30 september - en andere giften en legaten komen ten goede aan projecten en initiatieven die bijdragen aan de kwaliteit van leven van verstandelijk gehandicapten, hun familie en leefomgeving. In de publiciteitscampagne spelen mensen met een verstandelijke handicap zelf de prominente hoofdrol. Een niet onbelangrijke bijrol is er voor Karin Bloemen, Arjen Robben en Jaap van Zweden.

Marian Witkamp (030) 236 37 77
info@fondsverstandelijkgehandicapten.nl

Boeken

Redactie

Henri Nouwen

Wanneer is een boek goed? Dit kan om vele redenen zijn. De bloemlezing met de mooiste teksten van Henri Nouwen is goed omdat het zo geweldig bruikbaar is. De korte teksten kunnen mensen persoonlijk tot eigen bezinning aanzetten. Maar de gedachten van Nouwen over tientallen onderwerpen en thema's kunnen ook de aanzet zijn voor een meditatie, preek of dienen als openingswoord bij een bijeenkomst of vergadering. Al denk je over allerlei zaken anders dan de auteur, dan nog zijn de teksten van Nouwen uitdagend en goede 'aangevers'. Daarom zeer aanbevolen.

Peer Verhoeven

Henri Nouwen *Over spiritueel leven*
Een bloemlezing met zijn mooiste teksten
(samengesteld en ingeleid door Michael Ford)
Lannoo Tiel 2006; ISBN 90 2096 498 4; € 8,95

Catharina Halkes

Al enige tijd heb ik het boekje *Voortgestuwd in de tijd. De intenties van Catharina J.M. Halkes*. Hierin brengt drs. Sieth Delhaas gedachten en suggesties van prof. Halkes samen rond vier thema's: lekenbeweging, - man-vrouw verhoudingen, - het begon met Mirjam, - en de schepping opnieuw gedacht. De inleidende en verbindende teksten van Sieth Delhaas zijn over het algemeen kort, compact en terzake. Van de ideeën en voorstellen van Halkes heb ik al menig maal gebruik gemaakt als aanzet tot persoonlijke overweging en als opsteker, kapstok voor een overweging in groepsverband. Het boekje is maar negentig bladzijden groot, maar geeft de wijsheid en bezieling van een heel mensenleven. Voor preek en meditatie erg aanbevolen.

Peer Verhoeven

drs Sieth Delhaas
Voortgestuwd in de tijd
De intenties van Catharina J.M. Halkes
Uitgeverij Narratio Gorinchem
ISBN 90 5263 326 6; € 7,00

Geloven Nu 5

Bij de Katholieke Bijbelstichting is het nieuwe deel verschenen van *Geloven Nu*, met materiaal voor het nieuwe seizoen. De uitgave is zo samengesteld dat cursisten zelf de stof kunnen voorbereiden en is met afbeeldingen in kleur en toelichtingen het werkboek voor de bijeenkomsten. Het nieuwe deel bevat stof over acht thema's in acht bijeenkomsten met als rode draad het thema *Verbond*. Ontstaan in Deventer op initiatief van psycholoog Jan van Spaendonck († 2004) en

pastoraal werker Peter Dullaert, is *Geloven Nu* binnen enkele jaren uitgegroeid tot een begrip in Nederland en Vlaanderen. Inmiddels werken ruim honderdvijfentwintig groepen met deze inspirerende en eigentijdse manier om mensen samen te brengen rond bijbel, geloof en levensvragen. Elk jaar starten weer nieuwe groepen. Meer informatie over ontstaan, achtergronden en werkwijze van *Geloven Nu* is te vinden in de uitgaven zelf en ook op de KBS-website: www.rkbijbel.nl

Geloven nu 5
Uitgave van KBS en VBS
ISBN: 90 6173 890 3; € 11,00

Voor kinderen en volwassenen?

Het boek *God Adonai Allah* bevat 100 geloofsvragen van/of aan kinderen over jodendom, christendom en islam. 'Deze drie godsdiensten gaan terug op aartsvader Abraham en geloven in een en dezelfde God. De antwoorden zijn geschreven door een multireligieuze redactie'. De oorspronkelijk Franse uitgave is op verzoek van de bisschoppen uitgegeven door Bayard, bekend om zijn vele pedagogische boeken. De drie auteurs Antoine Sfeir, Michel Kubler, Katia Mrowic, zijn christen. (Sfeir is waarschijnlijk Maroniet.)

Het boek telt zeven hoofdstukken over de vragen: wie is God voor een jood, een christen, een moslim? Is het dezelfde God? - besnijdenis, voedsel, huwelijk, begrafenis; - wat houdt de boodschap van Jezus in? - kleding, plaatsen en tijden van gebed en het verschil tussen eucharistie en avondmaal; - religieuze feesten en symbolen van gelovigen; - de heilige plaatsen van gelovigen; - vragen over gelovigen in de 21^e eeuw.

Als praktische bijlagen volgen een woordenlijst en een tijdlijn voor de drie godsdiensten. De uitgevers spreken over 'een leesboek voor tieners (tien +), een boek om mee te werken op school en een vlot leesbare aanwinst voor volwassenen die graag meer willen weten over het eigen geloof en over anders-gelovigen'. Persoonlijk vind ik het knappe van dit boek dat het veel goede en meestal correcte informatie bevat in compacte vorm. Dit gebeurt soms wat kort (over de bedevaart naar Mekka), soms zeer genuanceerd (waarom geen vrouwelijke priesters), soms onvolledig (waarom knielt een moslim op een tapijt), soms onjuist ('ook mannen moeten zich gedekt kleden... van hals tot voeten').

Het boek heeft veel aantrekkelijke illustraties in kleur en is dus een soort encyclopedie. De plaatjes zijn wel geschikt voor tienplussers, maar de taal is meer voor

oudere jongeren. De toon is neutraal. Hindoeïsme en boeddhisme komen niet aan bod. Het boek zou dan ook aangeschaft moeten worden samen met *Hoor je het ook eens van een ander*, Narratio, 1998, € 10,-, www.kerkboek.nl, van Nederlandse bodem en met meer invoelingsvermogen voor de wereld van de kinderen uit groep acht. Hier geen vragen maar verhalen door auteurs die zelf tot de cultuur behoren waarover ze schrijven (islam, hindoeïsme, boeddhisme, katholicisme, protestantisme, evangelische kerken, New Age en humanisme).

Pieter Reesink

God Adonai Allah,
Vragen over de drie grote religies,
KBS/VBS; € 22,50. info@rkbijbel.nl

Als het stiller wordt

Wie achterblijft na het overlijden van een geliefde heeft het druk. Na de dagen van sterven en uitvaart wordt het stiller. Als alles terugkeert in zijn normale verhoudingen is EN wordt de wereld voor de nabestaande niet meer hetzelfde. Je wilt vooruit, maar er is ook behoefte om terug te kijken en goede herinneringen vast te houden. Beeldend kunstenaar Alian Brouwer maakte na het overlijden van haar vader beelden. In primitieve, krachtige tekeningen, uniek en tegelijk universeel, heeft ze de herinneringen aan ziek-zijn, sterven en uitvaart van haar vader vastgelegd: ter herinnering. Pastor Marinus van den Berg schreef er herkenbare teksten bij. Een boek dat mensen in hun rouw tot steun kan zijn. Het geeft nabestaanden ruimte om terug te denken aan de geliefde die is overleden en te gedenken. Een denkenboek met ruimte om eigen herinneringen op te tekenen. Een mooi boek om aan iemand te geven die gewond is door het verlies van een geliefde. René Hornikx

Marinus van de Berg en Alian Brouwer
Als het stiller wordt, kijk je terug
Ten Have, Kampen, 2006
ISBN 90 2595 674 2, € 14,90

Uit de mouwen en gevouwen

Cees Remmers

Er gaat, blijkt uit de parochiebladen, weer gewerkt worden; men steekt na de vakantie weer overal de handen uit de mouwen. Maar de handen moeten ook op tijd gevouwen. Er is in allerlei variaties op veel plekken ook aandacht en ruimte voor bezinning en gebed. Ik geef daar deze keer wat voorbeelden van.

Het Dekenaar **Contactblad Veghel**. *'Stilte als antwoord' - op geweld - is een initiatief dat 7 jaar geleden werd genomen als antwoord op het vele geweld in de wereld, ver weg en soms heel dichtbij. Stilte is voor ieder van ons, zeker in onze vaak chaotische tijd, een goed middel tegen overbelasting, burn-out en stress. Maar het kan ons ook behoeden voor het maken van overhaaste en foute keuzes. Er zijn echter nog vele andere motieven om even de stilte op te zoeken... Wie zo'n stille ruimte zoekt kan alle dagen terecht in de kapel van de Zusters van Liefde in de Pastoor van Erpstraat in Schijndel.'*

In het parochieblad van **De Ontmoetingskerk Dukenburg/Nijmegen** vertelt een enthousiaste vrijwilligster. *'De ontmoetingskerk is voor mij een spirituele zoek- en vindplaats. Ik vul er mijn spirituele bagage aan en kan er teruggaan naar mijn gelovige basis, die ik God noem. Ik heb er veel mensen leren kennen en heb er ook vrienden gemaakt. Ik word er gewaardeerd om wie ik ben en wat ik kan... de kerk is een rustpunt in onze samenleving. Een plek waar we verbinding kunnen zoeken met elkaar en met God. We proberen ook in te spelen op de veelkleurigheid van de wijk... ik vind dat we die mensen nog te veel zien als gast en te weinig als medeparochiaan... we zijn aan het zoeken hoe we elkaar nog beter kunnen verstaan.'*

Parochienieuws Boxmeer heeft het over weer een andere vorm van gebed. *'Iedere Boxmerenaar weet het: twee weken na Pinksteren is het Vaartzondag. Voor die tijd worden de heggen geschoren en de bloemen geplukt voor de versiering van de straten. Met vlag en wimpel, onder tromgeroffel van de gilden en begeleid door de harmonie, trekken honderden schoolkinderen in kleurrijke kledij door feestelijk Boxmeer.'*

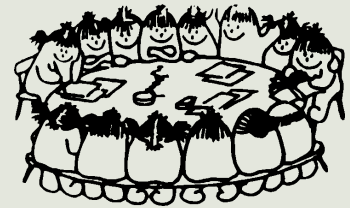
Inwoners van Boxmeer en mannen en vrouwen van elders lopen biddend en zingend mee in de processie. Duizenden staan aan de route waarlangs de H. Bloed-reliëk en 'Ons Heer' naar heel oud gebruik worden meegedragen. Een mooi schouwspel waarvan tallozen genieten. Het Vaartcomité hoopt dat de diepe religieuze betekenis van de Boxmeerse vaart behouden zal blijven. Heel veel vrijwilligers zetten zich daarvoor samen in.'

In het **Kroonblad** van de pastorale eenheid **H. Birgitta Rosmalen** wordt verteld dat en hoe het godsvolk onderweg is. Piet Hein Baudoin schrijft over de fietsbedevaart naar Handel. *'Een bedevaartplaats die iets bijzonders heeft en uitblinkt door haar eenvoud.'* Diaken Jan Renders ging voor de zoveelste keer met zieken mee naar Lourdes. *'Het verveelt nooit, juist omdat het zo'n dankbaar werk is om je in te zetten voor zieken en je leert ook zo veel van hen'* Het pastoraal jaarthema dit jaar was *'Houdt uw lampen brandend!'*... In Lourdes vinden veel mensen licht voor hun leven in de ontmoetingen met elkaar en met God.' Oud pastoor Jan Scheepers trok met vijfendertig tochtgenoten door het Heilig Land en ze deden daar plaatsen aan als Betlehem, Nazaret, Jericho, Kafarnaüm en natuurlijk Jeruzalem. Heel indrukwekkend. *'En wat de reis helemaal tot een succes maakte was de eenheid en de kameraadschap binnen de groep.'* Ze hebben daar in Rosmalen wel een heel leuke naam voor hun kinderkerkkoor: *Eigenwijs!*

Het parochieblad van **Milsbeek** vertelt over een heel andere bedevaart: de kloosterkaravaan. *'Dit is een fietstocht voor jongeren van klooster naar klooster. Een ontdekkingstocht in een vaak onbekende en gesloten wereld. De karavaan trekt van 23-27 oktober langs een vijftal kloosters. Onderweg maken de deelnemers kennis met de wijsheden die in kloosters verborgen liggen en we doen mee aan allerlei onderdelen van het leven in een klooster, elk met zijn eigen spiritualiteit.'*

Het Antoniusklokje St. Antonis of beter Sint Tunnis, citeert De Roerom. *'Wanneer het geloof geheel vervangen wordt door leer, aanbidding door tucht en liefde door gewoonte; wanneer de hedendaagse crisis genegeerd wordt vanwege de luister van het verleden; wanneer het geloof meer een erfstuk is dan een levende fontein... dan wordt haar boodschap zinloos.'* En wij citeren uit hun blad. *'Optimistisch en vol vertrouwen over het geloof spreken, dat is wat we tegenwoordig missen. Dat het geloof in verschillende uitdrukkingsvormen steeds minder beleefd en daardoor minder doorleefd wordt is een West-Europees probleem. In landen van Afrika, Zuid Amerika en tal van Aziatische landen beleeft men het christen-zijn als brenger van een blijde boodschap, als iets wat richting geeft aan het leven van nu en dat daarom massaal, feestelijk en met grote blijdschap wordt gevierd.'*

De rubriek Parochieberichten in **De Galm** parochie **Leende** geeft kort en bondig wat er te doen was en is; een voorbeeld. *'Op*

Uw parochieblad

uitnodiging van het parochiebestuur komen B. en W. naar de pastorie voor onderlinge 'kennismaking' en rondleiding in de kerk... De eerste communicanten waren zo begeistert over de kerk dat hun ouders gevraagd hebben om ook zo'n rondleiding te krijgen. 'We wijzen nu al op de VIP avond in de Meent op 18 november... vrijhouden.' En weet u wie die vips zijn? Dat zijn de Vrijwilligers In de Parochie. Leuk, een VIP avond met heel gewoon en goei volk!

Anderen openen na de vakantie met een speciale viering en ontmoeting, zoals de parochie **Tongeren in Eindhoven**. *'Na de viering op woensdag 20 september 19.00 uur in de Jozefkerk is er gelegenheid elkaar te treffen onder het genot van een kopje koffie en een drankje. We zouden dan best graag horen wat u goed vindt, wat u mist, waar we meer aandacht aan moeten besteden.'*

Kompas uit Deurne vertelt dat het Parochie Centrum elke derde donderdagmorgen open huis houdt en *'Iedereen is welkom voor een praatje, een (h)eerlijk kopje koffie of thee, om iemand te ontmoeten, om uw verhaal kwijt te kunnen, om te luisteren naar een ander.'*

Dominee Nico ter Linden zei eens: *'Als je Jantje iets over Jezus wilt vertellen moet je Jezus kennen, maar ook Jantje...'* Heel wijs daarom dat de nieuwe pastor voor **Kaatsheuvel** wil beginnen met kennismaken. *'Diaken Brok heeft ons gevraagd om voor de maanden september en oktober een rooster te maken waarin hij zoveel mogelijk kennis kan maken met de vele werkgroepen in onze parochie. Zo kan onze nieuwe diaken snel contact maken met de mensen die de snel en de motor van onze parochie vormen.'* Zo meldt ons het parochieblad **Alle kanten op**. Het lijkt me dat ze met hem de goede kant op gaan...

Hartelijk dank voor het - sterk groeiend - aantal inzendingen. We blijven op de onmisbare bijdrage vanuit het veld rekenen.
Redactie

Ignatius van Santhià

Paulien van Bohemen & Olaf van Amelsvoort

De katholieke kerk schijnt meer dan vierduizend heiligen te kennen. Kent u ze allemaal? Wij niet. Hebben ze hun betekenis verloren? In een reeks van tien afleveringen stellen we steeds een heilige aan u voor, om te kijken welk verhaal hij of zij ons vandaag nog te vertellen heeft. Als eerste Ignatius van Santhià.

Lorenzo Belvisotti werd in 1686 te Santhià in Noord-Italië geboren. Hij was met mensen begaan en probeerde voor hen een voorbeeld te zijn. Daarom wilde hij priester worden en is in 1710 gewijd. Zes jaar later trad hij in bij de kapucijnen en nam de naam Ignatius aan. Hij was in de wijde omgeving bekend en zeer geliefd. In 1770 stierf hij in Turijn waar hij in een militair hospitaal werkzaam was. In 1966 is hij zalig verklaard; op 22 september - zijn sterfdag - wordt zijn feest gevierd.

Heer, laat mij...

Hij was bij de kapucijnen enige tijd noviceeester. Eén van zijn novicen werkte als missionaris in Afrika. Op een gegeven moment merkte deze jongen dat hij blind aan het worden was. Hij vroeg in een brief aan Ignatius om voor hem te bidden. Het verhaal gaat dat de novice spontaan was genezen en dat Ignatius de oogziekte van hem had overgenomen. Hij zou voor die zieke gebeden hebben 'Heer, laat mij deze last maar dragen - hij komt net kijken...' Hij was hoe dan ook met mensen begaan, trok zich hun lot aan en wilde er zijn voor hen. Dit is in ieder geval de overlevering. En juist omdat mensen dit verhaal zijn blijven vertellen, is hij voor velen, ook na zijn dood, een voorbeeld gebleven.

Leven voor

Er klinkt in dit verhaal iets door van het leven van Jezus, van wie wordt gezegd dat het een 'leven voor' was. Hij wilde voor zieken en onderdrukten het leven draaglijk maken en hen weer hoop en toekomst geven. Hij zocht contact met mensen die je eigenlijk moest mijden, omdat ze door ziekte of zonde onrein zouden zijn. Zo doen was sociaal ongepast. Maar ongeacht de risico's die het met zich meebracht bleef hij met zieken, onderdrukten en gemeden mensen omgaan, gewoon omdat ze er waren en hem om hulp vroegen. Door het leven van anderen te verlichten, zou het zijne er niet gemakkelijker op worden, maar dit nam hij voor lief. Zeventien eeuwen na Christus treffen we een mens die zich het lot van een van zijn leerlingen aantrok en die de last, voor deze jongen te zwaar geworden, heeft willen dragen. Mensen hebben ook daarin een wonder gezien.

Steun

Mensen kunnen het leven niet alleen leven. Ze hebben elkaar nodig; dit is van

alle tijden. Vaker dan we willen, staan we voor situaties die van ons het onmogelijke lijken te vragen. Ziekte en ouderdom verzwakken een mens en maken het leven moeilijk. Wanneer een oud of ziek lichaam te zwaar wordt om zichzelf te dragen, wanneer het te stram of te slap is om zelf nog te bewegen en zich te verzorgen, wanneer de geest moe en futloos is of bedrukt, doen we een beroep op anderen om onze last te verlichten.

Zorg

Familieleden en vrienden leven gelukkig vaak mee en zijn heel zorgzaam; zeker als het erop aankomt. Met liefde dragen zij een deel van de last; ook vaak met verdriet om hoe iemand moet lijden, kan veranderen. Professionele verzorgenden en verplegenden staan iets verderaf; vanwege de dagelijkse routine. Het werk is voor lichaam en geest erg zwaar. Bovendien reageren veel mensen door ziekte of spanning vaak niet fijngevoelig op de mensen om hen heen, soms reageren ze zelfs hun woede of verdriet op hen af. Het is dus niet verwonderlijk dat mensen die de last van een ander willen verlichten er zelf een flinke last bij krijgen. Maar ze nemen die voor lief. Dit is geen wonder, ze hebben het immers graag voor die mens over. Ze hoeven er zelf niet beter op te worden, want ze weten zich gesteund door anderen om hen heen, door het team en de gemeenschap waarin ze staan. Zo zou het tenminste moeten zijn.

Wonder

De samenleving kijkt dikwijls neer op de zorgsector. Het wordt laag betaald en slecht begrepen. De werkdruk is hoog en tijd voor persoonlijk contact dat niet tot de behandeling hoort, is er steeds minder. Het lijkt ook bijna onmogelijk geworden om thuis voor oude of langdurig zieke familieleden te zorgen. Wie heeft er nog tijd voor? Er moet wel brood op de plank blijven komen! Veel van de zogenoemde mantelzorgers hebben te kampen met stress en eenzaamheid, omdat zij - vanwege het lot van een ander - aan huis gekluisterd zijn. Dit is nogal een offer.

Hebben wij onze ouderen, zieken en zwakkeren gestigmatiseerd, zoals de blinden en melaatsen van toen? Lopen zij die zich het lot aantrekken van de sociaal ongewensten ook het risico van sociale uitsluiting? Misschien is vandaag de dag de zorg voor een ander nog net zo'n wonder als in de tijd van Ignatius van Santhià. In ieder geval heeft ooit de bereidheid om de last van een ander over te nemen en deelgenoot te worden in diens noodlot, getuigd van heiligheid.

Ignatius

*Jij hebt een wonder verricht
de last van een zieke
op je genomen
werd mensen tot een voorbeeld*

*Jij bent een luisterend oor
een reikende hand
bescheiden, in stilte*

*Voor jou bid ik.
Hoe wonderlijk is je werk*

“

Aanhaling- Steken”

* ‘Mensen die graag op vakantie gaan, doen het verkeerde werk.’
Marinus Knoope.

* ‘Dogmatisme is een geloof dat op instorten staat.’
Ds. Okke Jager.

* ‘Velen van ons weten niet waar de vredespijp ligt; wel waar de strijdbijl is begraven.’
Tjergina.

* ‘Wie altijd de wind in de rug wil hebben komt nooit thuis.’
'n Fietser.

* ‘Voor een ware dialoog moet je ervan uitgaan dat de ander wel eens gelijk zou kunnen hebben.’
H. Gardamer.

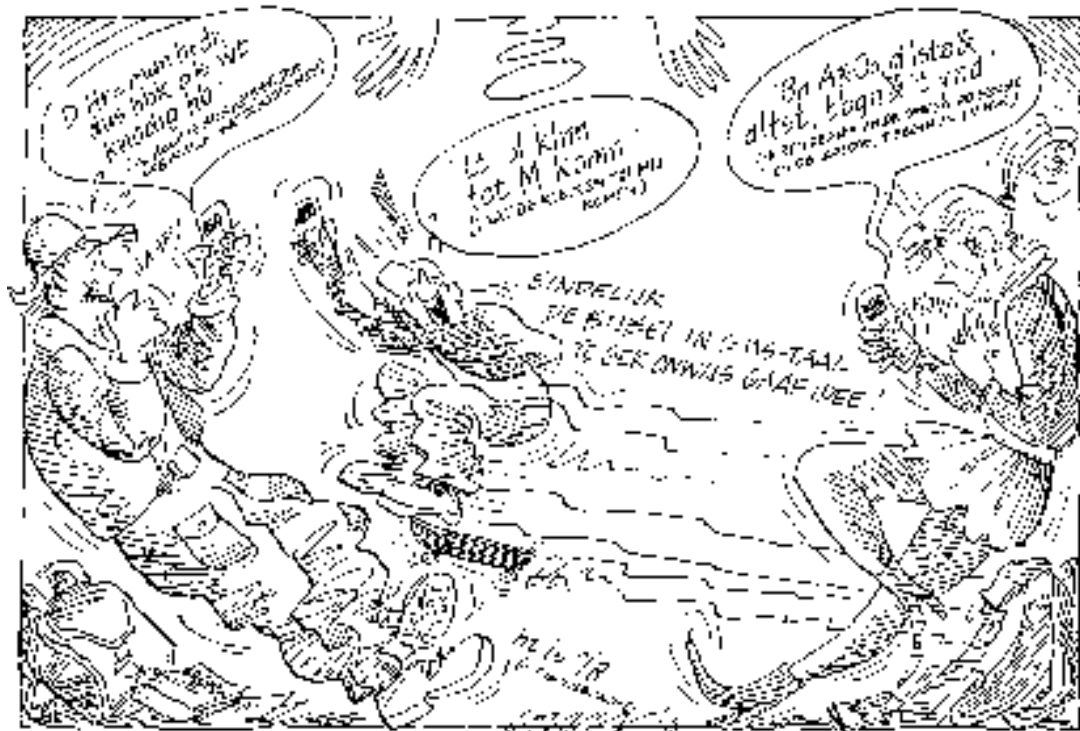
* ‘Geen cultuur kan overleven wanneer ze probeert exclusief te zijn.’
Mahatma Gandhi.

* ‘Enerzijds zetten onze bisschoppen zich in voor respectvolle omgang met andere religieuze tradities. Anderzijds zien we de onmacht hoe om te gaan met eigen relaties, die belast zijn door oud-zeer. Het gaat dan over liederen van de priesterdichter Huub Oosterhuis. Dat valt mijn kinderen niet meer uit te leggen.’
Drs. Gied ten Berge.

* ‘Geloven is net als fietsen; je moet in beweging blijven, anders val je om.’
'n Andere fietser.

* ‘De theologie van het geweld: Als er geen water is om de brand te blussen, mag men benzine gebruiken.’
Prof. Cornelis Verhoeven.

* ‘Wees niet bang dat de wereld vandaag vergaat; in Australië is het al morgen.’
A. Schultz.

Kruis op de oprit

Toon van Beek

Met de nonchalance van een dagelijks uitgevoerd ritueel wilde ik mijn auto naast die van mijn vrouw op de oprit zetten. Slingerend aan het stuur zag ik vanuit een ooghoek iets ongewoons: er stond iets tegen de garagedeur. Door nieuwsgierigheid gedreven zette ik snel de auto op zijn plaats, stapte uit en liet het portier dichtvallen. Er stond een tamelijk groot crucifix. Het was wel een meter hoog en daarom niet gangbaar in een doorsnee Brabants gezin, vroeger. Achter het neerhangende hoofd van de gekruisigde Christus hing een doornen takje waarvan ik meteen zag dat het niet van hier was, maar uit een exotisch land waar ze zullen lachen om de Brabantse bramendoortjes. Aan het kruis hing een plastic tas van de Gamma. De tas zat vol liturgische voorwerpen, zoals een stoel, een albe en wel twee lederen beursjes waarin gewijde hosties werden meegenomen. Er zat een briefje in: ‘Vur Toone, van Sjaake.’ Mijn jongere broer Sjaak en ik hebben de gewoonte dialectwoorden te schrijven

als we een briefje een extra sympathieke lading willen geven. Onze Sjaak was de afgelopen dagen behulpzaam bij het verhuizen van een paar missiepaters. Ze verlaten hun klooster om elders in Brabant in een kloosterbejaardenoord een gemeenschap te vormen totdat hun gemeenschap is uitgestorven. Met een zekere regelmaat krijg ik van deze en gene voorwerpen uit de rijke praktijk van het katholieke leven. Ze weten dat ik ze bewaar. Van verzamelen kun je niet spreken. Ik kan er gewoon geen afstand van doen. Soms,

als mijn vrouw en ik met elkaar praten over het ouder worden, vraag ik me af wat er straks mee zal gebeuren. Zullen ze behouden blijven met het respect dat ik er voor voel? Of zullen ze achteloos op de mestvaalt van de geschiedenis worden gegooid?

Dit akelige gevoel van culturelpessimisme bekreep me toen ik naar het kruis en de plastic tas op de oprit stond te kijken. Het stilleven gaf me een zeldzaam scherp beeld van de enorme veranderingen waarvan wij getuige zijn.

